

En ægtefælles formindskelse af delingsformuen i perioden op til skilsmisse

Udarbejdet af: Lisa Feiner
Juridisk kandidatspeciale 2022

AALBORG UNIVERSITET

Titelblad

Uddannelsessted:	Aalborg Universitet
Uddannelse:	Jura
Projekttype:	Kandidatspeciale
Projekttitel:	En ægtefælles formindskelse af delingsformuen i perioden op til skilsmisse.
Title of project:	A spouse's reduction of community property in the period prior to divorce.
Vejleder:	Gitte Meldgaard Abrahamsen
Retsområde / fag:	Familieret
Udarbejdet af:	Lisa Feiner (studienr.: 20165891)
Sidetæl:	72
Anslag:	143.311
Afleveringsdato:	19. maj 2022

INDHOLDSFORTEGNELSE

TITELBLAD	- 1 -
ABSTRACT	- 4 -
KAPITEL 1 – INTRODUKTION	- 6 -
1.1 EMNEVALG OG INDLEDNING	- 6 -
1.2 PROBLEMFOMULERING	- 7 -
1.3 AFGRÆNSNING	- 7 -
KAPITEL 2 – METODE OG RETSKILDER	- 9 -
2.1 METODE	- 9 -
2.2 RETSKILDER	- 9 -
2.2.1 LOVEN.....	- 9 -
2.2.2 RETSPRAKSIS.....	- 10 -
2.2.3 JURIDISK LITTERATUR.....	- 11 -
KAPITEL 3 – ÆGTESKABETS RETLIGE VIRKNING	- 11 -
3.1 DEN LEGALE FORMUEORDNING	- 11 -
3.2 LIGEDELING VED ÆGTESKABETS OPHØR	- 12 -
KAPITEL 4 - REGULERINGSKRAVET (ÆFL § 38)	- 14 -
4.1 FORMÅLET MED REGULERINGSKRAVET	- 15 -
4.2 BETINGELSER FOR ANVENDELSEN AF REGULERINGSKRAVET	- 16 -
4.2.1 REGULERINGSKRAV FOR DISPOSITIONER FORETAGET FØR ÆGTESKABET.....	- 17 -
4.3 OPGØRELSEN AF REGULERINGSKRAVET	- 21 -
4.4 BEGRÆNSNINGER I REGULERINGSKRAVET	- 24 -
4.4.1 USIKRET GÆLD.....	- 24 -
4.4.2 RIMELIGE PENSIONSRETTIGHEDER.....	- 26 -
4.4.3 KORTVARIGE ÆGTESKABER.....	- 26 -
4.5 REGULERINGSKRAV I FORBINDELSE MED GÆLD	- 27 -
4.6 REGULERINGSKRAV VED SÆREJE	- 29 -
4.7 RIMELIGE PENSIONSRETTIGHEDER I RELATION TIL REGULERINGSKRAVET	- 31 -
4.7.1 RIMELIGHEDSVURDERINGEN FOR LØNMODTAGERE.....	- 33 -
4.7.2 RIMELIGHEDSVURDERINGEN FOR SELVSTÆNDIGE.....	- 34 -
4.7.3 RETSPRAKSIS OM PENSIONSRETTIGHEDERS RIMELIGHED.....	- 35 -
TFA 2017.49 Ø.....	- 36 -
U 2018.1539 H.....	- 38 -
4.8 KORTVARIGE ÆGTESKABER I RELATION TIL PENSIONSRETTIGHEDER	- 43 -
4.9 DELKONKLUSION	- 44 -

KAPITEL 5 - MISBRUGSKRAVET (ÆFL § 40)	- 46 -
5.1 FORMÅLET MED MISBRUGSKRAVET	- 46 -
5.2 BETINGELSER FOR ANVENDELSEN AF MISBRUGSKRAVET	- 47 -
5.3 OPGØRELSEN AF MISBRUGSKRAVET	- 47 -
5.4 MISBRUG I FORM AF FORBRUG	- 49 -
5.5 MISBRUG I FORM AF GAVER TIL TREDJEMAND	- 54 -
5.5.1 TILBAGEGIVELSE AF GAVE GIVET TIL TREDJEMAND	- 57 -
5.6 MISBRUG I FORM AF PENSIONSINDBETALINGER VED KORTVARIGE ÆGTESKABER	- 60 -
5.7 DELKONKLUSION	- 61 -
KAPITEL 6 - KONKLUSION	- 62 -
LITTERATURLISTE	- 69 -
LOVGIVNING	- 69 -
JURIDISK LITTERATUR	- 69 -
ARTIKLER	- 70 -
DOMSREGISTER	- 70 -
FULDMÆGTIGEN	- 70 -
SKIFTERETTEN.....	- 70 -
TIDSSKRIFT FOR FAMILIE- OG ARVERET	- 70 -
UGESKRIFT FOR RETSVÆSEN	- 71 -
UTRYKTE AFGØRELSE	- 71 -
WEBSIDER	- 71 -
BILAG 1:	- 72 -

Abstract

The purpose of this master is a legal study of a spouse's reduction of community property in the period prior to divorce. The project will mainly be done by using the legal domestic method.

The the divorce rate in Denmark has over the past ten years fluctuated between 41.76 - 54.39%. These high percentages entail that the way spouses decide to arrange themselves financially is very important. When a couple marry each other community property arises, unless otherwise agreed. Community property means that the spouses shall divide their property equally between them if the spouses choose to divorce. When two people choose to get married they love and trust each other, but it is not given that the same conditions exist when a divorce is impending. It may feel unfair and unreasonable to share one's property with the other if there are disagreements between the two. Therefore, a spouse may have financial interest in reducing the community property so the other party will receive less.

The assignment investigates the legislation that protects a spouse from the other depriving the property. Pursuant to danish legislation a spouse will be able to raise a financial claim, cf. ÆFL §§ 38 and 40.

ÆFL § 38 is relevant when a spouse transfer capital from the community property to his own property that is not to be shared. In this situation a spouse may claim to receive a proportional amount in advance of division of property. The size of the claim must be determined on the basis of the reduction. However, the time of the transfer, the increase and decrease in the value of the assets and liabilities, the spouses' property and the circumstances in general must be taken into account, cf. ÆFL § 38, sub. 1, 3.p. The closer to divorce the greater possibility of applying the claim. This claim is limited in relation to unsecured debt, reasonable pension and short-term marriages, cf. ÆFL § 38, sub. 2. A marriage is short-term if it has lasted less than five years. In relation to reasonable pension scheme the thesis involves relevant case law, in order to understand the estimation of whether a pension scheme is reasonable or not. Abuse is not a condition in order to raise the claim.

Pursuant to ÆFL § 40 a spouse has a financial claim if the other spouse has acted in an abusive manner or otherwise unjustifiably has reduced the community property. The purpose is to equalize

the loss that a spouse would otherwise suffer. It is a condition that the reduction is significant. Due to the legislator the closer the spouses are to divorce, the lower the limit will be for when there is abuse. The size of this abuse-claim corresponds to the reduction in property. This thesis investigates ÆFL § 40 in relation to a spouse's extraordinary private consumption prior to divorce. Moreover, if a spouse provides gifts to a third party, which is often seen when a spouse gives gifts to a future cohabit. Furthermore, a spouse may put in a claim if a spouse pay in big amounts to his pension scheme and the marriage was a short-term marriage.

Finally, it can be concluded that ÆFL §§ 38 and 40 are particularly relevant when a spouse has committed a reduction in community property by which the other spouse can raise an economic claim so the balance is re-established. A spouse has financially limited option prior to divorce.

Kapitel 1 – Introduktion

1.1 Emnevalg og indledning

I de seneste fem år har gennemsnitligt 30.000 personer hvert år indgået ægteskab i Danmark.¹

Ved indgåelse af ægteskab opstår der formuefællesskab mellem ægtefællerne, såfremt ikke andet er aftalt, jf. lov om ægtefællers økonomiske forhold (herefter ægtefælleloven eller ÆFL).² Ved separation, skilsmisse eller død skal ægtefællerne som udgangspunkt dele deres formuer lige mellem dem, jf. ÆFL § 5, stk. 1. Udgangspunktet om lighed sker på baggrund af hver ægtefælles delingsformue, som tilsammen udgør ægtefællernes formuefællesskab, jf. ÆFL § 5, stk. 2. Formuefællesskabet får først reel betydning, når ægteskabet ikke længere består, dvs. ved separation, skilsmisse eller død.

Når to personer vælger at indgå ægteskab med hinanden i Danmark, siger begge parter "ja" til at leve med den anden "*i medgang og modgang*". Ikke desto mindre er der statistisk set ikke overvejende sandsynlighed for, at ægteskabet vil bestå "*indtil døden skiller dem ad*". Statistikkerne viser, at skilsmisseprocenten i Danmark de seneste ti år har svinget mellem 41,76 – 54,39 %.³

De høje skilsmisseprocenter betyder, at måden hvorpå ægtefæller indretter sig økonomisk, er særlig vigtig for mange par. Udgangspunktet ved ægteskabsindgåelse er, at ægtefællerne får formuefællesskab, hvorfor reglerne om lighed ved separation eller skilsmisse er aktuelle for mange. Ægteskabet er ofte båret af kærlighed og tillid når det indgås, men det er ikke givet, at de samme forhold gør sig gældende, når en skilsmisse er nært forestående, og det kan unægteligt skabe problemer under skilsmissen, såfremt parterne er uenige om deres økonomiske anliggender.

Størrelsen på den samlede fællesformue som skal deles mellem ægtefællerne ved separation eller skilsmisse, afhænger af størrelsen på hver af ægtefællernes delingsformue. Desto større delingsformue en ægtefælle råder over, desto større beløb bidrager ægtefællen med til ligheden. Omvendt vil en mindre delingsformue bidrage til et lavere beløb ved ligheden.

¹ Danmarks Statistik: <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/husstande-familier-og-boern/vielser>

² LBK nr. 774 af 07/08/2019, Bekendtgørelse af lov om ægtefællers økonomiske forhold.

³ Danmarks Statistik: <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/husstande-familier-og-boern/skilsmisser>

Såfremt to ægtefæller ikke skilles som venner, kunne det forestilles, at en af parterne kunne have økonomisk interesse i at reducere størrelsen af sin delingsformue i perioden op til skilsmissen. Såfremt den ene ægtefælle formindsker sin delingsformue, vil den anden part modtage en mindre bodel, end hvis formindskelsen ikke var sket.

Det kan umiddelbart synes mærkværdigt, at en ægtefælle bevidst skulle forsøge at formindske sin formue. Det må imidlertid bemærkes, at den gensidige tillid kan være væk, og det kan for vedkommende føles urimeligt at skulle forære halvdelen af sin formue til den anden, hvis der foreligger uenigheder og uoverensstemmelser mellem parterne. Når to ægtefæller står overfor en skilsmisse, kan det overvejes om der er incitament til at formindske sin formue. Måske især i de situationer hvor der er vrede indblandet, kan dette muligvis få den ene ægtefælle til at ønske at formindske sin delingsformue, med det formål at unddrage bodelingen. Nærværende fremstilling vil undersøge, hvilke regler der beskytter en ægtefælle, i det tilfælde hvor den anden ægtefælle har foretaget formindskende dispositioner, for så vidt angår delingsformuen.

1.2 Problemformulering

Hvilke regler beskytter mod, at en ægtefælle foretager dispositioner, der formindsker dennes delingsformue ved en nært forestående skilsmisse?

1.3 Afgrænsning

Nærværende fremstilling vil fokusere på de værnsregler der beskytter mod, at en ægtefælle forsøger at unddrage bodelingen op mod en separation eller skilsmisse.

Ægtefælleloven indeholder bestemmelser, der beskytter mod en ægtefælles formindskelse af delingsformuen, og som kan indrømme en ægtefælle et økonomisk krav, i de tilfælde hvor den anden ægtefælle har reduceret delingsformuen. Disse krav benævnes henholdsvis regulerings- og misbrugskrav, og findes i ægtefællelovens §§ 38 og 40. På baggrund af disse to bestemmelser, kan en ægtefælle få et økonomisk krav, som følge af den anden ægtefælles formindskelse af dennes delingsformue.

Reguleringskravet efter ægtefællelovens § 38 omhandler den situation, hvor en ægtefælle overfører midler fra sin delingsformue til sit særeje, eller anden personlig rettighed som er undtaget lighedelingen. Nærværende fremstilling vil undersøge samt belyse retstilstanden for reguleringskravet. I den forbindelse vil fremstillingen se nærmere på formålet med bestemmelsen, betingelserne for anvendelsen af kravet, opgørelsen af kravet samt dykke ned i den juridiske debat i forbindelse hermed. Desuden vil fremstillingen i relation til reguleringskravet også behandle ægtefællelovens § 34, stk. 1, hvoraf det følger, at rimelige pensionsrettigheder ikke indgår i formuedelingen, og ej heller kan medføre et reguleringskrav, jf. ÆFL § 38, stk. 2. Fremstillingen vil foretage en analyse af, hvad der må forstås ved en "rimelig pensionsrettighed", for så vidt angår lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende. I gennemgangen af denne rimelighedsvurdering vil blandt andet Højesteretsafgørelsen U 2018.1539 H blive inddraget i fremstillingen.

Misbrugskravet efter ægtefællelovens § 40 omhandler den situation, hvor en ægtefælle foretager uberettigede dispositioner, der formindsker delingsformuen. Misbrugskravet kan blive aktuelt i de tilfælde, hvor en ægtefælle på en kritisabel måde væsentligt reducerer sin delingsformue. Nærværende fremstilling vil fokusere på de tilfælde, hvor en ægtefælle foretager dispositioner hvormed delingsformuen formindskes som følge af: (1) et stort forbrug i perioden op til skilsmisse, (2) gaver til tredjemand, og (3) indbetalinger til pensionsrettighed for så vidt angår kortvarige ægteskaber. Fremstillingen vil inddrage relevant retspraksis omhandlende misbrugskravet, med det formål at undersøge og belyse anvendelsesområdet for bestemmelsen.

Nærværende afhandling fokuserer alene på formuedelingen i tilfælde af separation eller skilsmisse, hvorfor afhandlingen ikke vil behandle problemstillinger opstået som følge af, at den ene ægtefælle afgår ved døden. Sådanne situationer er indeholdt i ægtefællelovens § 51, og området vil ikke blive behandlet nærmere.

Afhandlingen fokuserer udelukkende på ægtefæller, hvorfor retsstillingen for ugifte samlevende ikke vil blive behandlet. Dette skyldes, at ugifte samlevende ikke har et formuefællesskab i ægtefællelovens forstand, hvormed der ikke skal ske nogen bodeling ved samlivets ophør.

Kapitel 2 – Metode og retskilder

2.1 Metode

Fremstillingen vil besvare problemformuleringen ud fra den retsdogmatiske metode, hvorefter gældende ret skal beskrives, analyseres og systematiseres.⁴ Projektet vil gøre brug af relevante retskilder, herunder loven, forarbejder samt relevant retspraksis. Ved hjælp af disse retskilder vil fremstillingen søge at fastlægge retstilstanden for de tilfælde, hvor en ægtefælle formindsker delingsformuen i perioden op til skilsmisse. Herudover vil også relevant retslitteratur blive inddraget i fremstillingen.⁵

2.2 Retskilder

Traditionelt set findes der fire grupper af retskilder: Loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur. Den retlige trinfølge – også kaldet retskildehierarkiet – medfører, at loven gælder forud for de andre retskilder. Denne afhandling anvender flere af retskilderne, med det formål at gøre besvarelsen af problemformuleringen så fyldestgørende som mulig, samt for at undgå en ensidig behandling af emnet. De relevante retskilder for fremstillingen vil være både skrevne såvel som uskrevne kilder, hvoraf de skrevne vil omfatte love og bekendtgørelser, mens de uskrevne udgøres af retspraksis. Det må bemærkes, at forskellige retskilder tillægges forskellig vægt, som følge af retskildehierarkiet.⁶

2.2.1 Loven

Loven er den øverste retskilde i den retlige trinfølge, og har prioritet forud for de andre retskilder. Den relevante lov for nærværende fremstilling er lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold (ægtefælleloven el. ÆFL). Ægtefælleloven trådte i kraft den 1. januar 2018, og i fremstillingen anvendes den nyeste lovekendtgørelse af ægtefælleloven.⁷ Ægtefælleloven bygger på betænkning nr. 1552/2015 samt lovforslag L 178 af 29. marts 2017, og formålet med ægtefælleloven var at modernisere reglerne i retsvirkningsloven, der oprindeligt er fra 1925. Endvidere, at reglerne i ægtefælleloven skulle være enkle, tydelige og skrives i et klart sprog, således ægtefæller kan forstå deres retsstilling.

⁴ Munk-Hansen, Carsten, 2018, s. 204.

⁵ Tvarnø, Christina & Nielsen, Ruth, 2017, s. 29-30.

⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2018, s. 289 & s. 315.

⁷ LBK nr. 774 af 07/08/2019.

Ved ægtefællelovens ikrafttræden blev den dagældende "Lov om ægteskabets retsvirkninger", (herefter retsvirkningsloven el. RVL), erstattet.⁸ Retsvirkningsloven var i store træk uændret siden indførelsen i 1925, med undtagelse af tilføjelsen af nye særejeformer i 1990. Ægtefælleloven er således en modernisering af retsvirkningsloven, men med den samme grundværdi om ligestilling mellem ægtefæller.⁹

Eftersom mange af ægtefællelovens bestemmelser er en videreførelse af retsvirkningsloven, vil relevante bestemmelser fra retsvirkningsloven blive inddraget i afhandlingen, idet fortolkningen heraf kan yde bidrag til forståelsen af de bestemmelser, der er videreført til ægtefælleloven. Dette gør sig gældende for retsvirkningslovens § 23, stk. 1, da denne bestemmelse nu er videreført til ægtefællelovens § 40. Ligeledes vil også retsvirkningslovens § 23, stk. 2 blive inddraget, idet bestemmelsen er videreført til ægtefællelovens § 38, stk. 1. Herudover inddrages også retsvirkningslovens § 23, stk. 4, som nu er videreført til ægtefællelovens § 38, stk. 2. Ligeledes inddrages også retsvirkningslovens § 16 b, idet denne nu er ført videre til ægtefællelovens § 34.

Nærværende fremstilling vil også inddrage forarbejder til både retsvirkningsloven og ægtefælleloven, i form af betænkninger samt bemærkninger til lovforslag. Forarbejderne er væsentlige at inddrage, eftersom disse danner grundlag for lovreglerne. Ved at inddrage forarbejder, er det således muligt at få en forståelse for baggrunden af de enkelte bestemmelser. Forarbejderne bidrager således til forståelse og fortolkning af lovbestemmelserne.¹⁰

2.2.2 Retspraksis

Retspraksis er ligeledes af væsentlig betydning, eftersom domsafgørelser indeholder domstolenes fortolkningsbidrag. Retspraksis udgør en retskilde, og udgør domstolenes fortolkningsbidrag af gældende ret. Nærværende fremstilling vil derfor inddrage relevante domme, med det formål at yde bidrag til besvarelsen af problemformuleringen. Afhandlingen vil indeholde analyser af forskellige domme, for at belyse retstilstanden på området. Nogle af domsanalyserne vil angå

⁸ LBK nr. 1814 af 23/12/2015.

⁹ Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 103.

¹⁰ Munk-Hansen, Carsten, 2014, s. 289 & s. 347.

bestemmelser fra den tidligere gældende retsvirkningslov, idet disse afgørelser kan benyttes til at belyse retstilstanden for de tilsvarende bestemmelser i ægtefælleloven.¹¹

2.2.3 Juridisk litteratur

Fremstillingen vil inddrage retslitteratur i form af trykte bøger. Det må bemærkes, at forfattere af juridisk litteratur imidlertid ikke kan skabe gældende dansk ret. På trods af, at retslitteratur næppe kan anses for at være egentlige retskilder, vil de blive brugt som fortolkningsbidrag, og herved hjælpe til forståelsen af *de lege lata*; dvs. gældende ret. Juridisk litteratur vil således blive brugt som et supplement til de andre retskilder.¹²

Kapitel 3 – Ægteskabets retlige virkning

Når to personer vælger at indgå ægteskab, får dette ikke alene betydning for ægtefællernes følelsesmæssige relation til hinanden, ægteskabet får også en økonomisk betydning, eftersom der med ægteskabet følger en række retlige virkninger i relation til parrets økonomi. Disse retlige virkninger vil blive uddybet straks nedenfor.

3.1 Den legale formueordning

Ved ægteskabsindgåelse opstår der - såfremt ægtefællerne ikke aftaler andet - et formuefællesskab. En ægtefælles formue kaldes delingsformue, og begge ægtefællers delingsformue udgør tilsammen deres formuefællesskab, jf. ÆFL § 5, stk. 2. Formuefællesskabet består, indtil ægteskabet opløses ved enten separation, skilsmisse eller død. Ved opløsning af ægteskabet, skal ægtefællerne dele deres formuer lige mellem dem, jf. ÆFL § 5, stk. 1. Ægteskabets formuefællesskab får således først reel økonomisk betydning, den dag ægteskabet ikke længere består.

Formålet med delingsformuen er, at ægtefællerne ikke behøver at holde regnskab med, hvem der ejer hvad. De fleste ægtefæller vil opfatte en lighedeling af deres midler som en nem og overskuelig måde at leve i et ægteskab på. Ligeledes skabes der forudsigelighed, og mange ægtefæller opfatter

¹¹ Munk-Hansen, Carsten, 2018, s. 315-316.

¹² Munk-Hansen, Carsten, 2018, s. 73 + 372.
Munk-Hansen, Carsten, 2014, s. 346.

ordningen som rimelig - især fordi det er muligt at indrette sig på fællesskabet, og eventuelt indgå aftale om særeje for visse aktiver.¹³

Det følger af ægtefælleloven, at *"en ægtefælle skal råde over sin formue på en sådan måde, at den ikke utilbørligt forringes til skade for den anden ægtefælle"*, jf. ÆFL § 1, stk. 2. Bestemmelsen indeholder et påbud til ægtefællerne om, at de på forsvarlig måde skal forvalte deres formue. Ægtefællelovens § 1, stk. 2 angår både ægtefællens delingsformue, såvel som ægtefællens særeje - det overvejende anvendelsesområde angår imidlertid delingsformuen. Bestemmelsen omfatter enhver form for råden, hvorfor også undladelser kan stride mod bestemmelsen. Det forhold, at en ægtefælle ikke må råde over sin formue, på en måde hvorpå den *"utilbørligt forringes"*, kan eksempelvis være ved påtagelse af kautionsforpligtelse, spekulationsforretning eller ydelse af store gaver. Kravet om ikke utilbørligt at forringe formuen til skade for den anden, giver imidlertid ikke ægtefællen nogen pligt til at arbejde for at forøge sin formue.¹⁴

3.2 Lighedeling ved ægteskabets ophør

I mange tilfælde vil en skilsmisse eller separation involvere både følelsesmæssige, økonomiske og praktiske forhold. Den nye situation sætter således krav til parterne på både det personlige og økonomiske plan. Formålet med reglerne der anvendes ved skilsmisse- og separationssituationer er, at skabe rammer for det økonomiske opgør mellem ægtefællerne i forbindelse hermed.

Når et ægteskab opløses, skal der ske en registrering af hver ægtefælles aktiver og passiver, for at kunne opgøre hver parts bodel. Der skal foretages en opgørelse over hver ægtefælles aktiver og passiver, og hver ægtefælles formue opgøres for sig, jf. ÆFL § 26, stk. 2. Opgørelsen af hver af ægtefællernes bodele, der vedrører aktiver og passiver i delingsformuen, kaldes for en bodelsopgørelse. Når hver ægtefælles bodel er gjort op, kan der ske en lighedeling af delingsformuen, såfremt nettobodelene viser et overskud. Fordelingen sker således, at delingsformuens overskud deles ligeligt mellem ægtefællerne. Såfremt kun den ene ægtefælle har en positiv nettobodel, vil det kun være denne bodel der deles mellem ægtefællerne. Den anden ægtefælles negative

¹³ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018. s. 122-123.

¹⁴ Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 184-185.

nettobodel vil ikke blive ligedelt, hvormed en eventuel nettogæld ikke deles mellem ægtefællerne. I den situation, hvor begge ægtefæller har en positiv nettobodel, får begge ægtefæller et boslod, svarende til det beløb ægtefællen skal modtage som følge af ligedelingen. Hvis begge ægtefællers bodele viser et underskud, foretages der ingen deling.¹⁵ I den situation, hvor begge bodele viser underskud, er det i visse tilfælde muligt, at den ene ægtefælle kan rette et reguleringskrav mod den andens særeje eller andre aktiver, der er friholdt fra delingen jf. ÆFL § 38. Denne situation vil blive uddybet nærmere i fremstillingens kapitel 4 omhandlende reguleringskravet.

Formålet med reglerne om skilsmisse er at skabe retfærdige rammer for ægtefællernes økonomiske situation. Ved skilsmisse skal der således tages stilling til delingsformuen, som skal indgå i ligedelingen på ægtefælleskiftet. Hovedreglen er, at alt hvad ægtefællerne ejer, indgår i deres respektive delingsformue, og skal ligedeles mellem dem på skiftet. Herunder hører også aktiver og erhvervelser - eksempelvis i form af arv eller gave - en ægtefælle eventuelt måtte have gjort sig inden ægteskabet blev indgået. Undtagelsen hertil er særejeaktiver, eftersom disse ikke indgår i formuefællesskabet, og derfor ikke skal indgå i ligedelingen. Ej heller indgår rimelige pensionsrettigheder, eftersom disse kan udtages forlods på skiftet, jf. ÆFL § 34, såvel som alle pensionsrettigheder kan udtages forlods såfremt ægteskabet har været af kortere varighed, jf. ÆFL § 35.¹⁶

Ægtefællelovens § 34, omhandlende hvorvidt rimelige pensionsrettigheder ikke indgår i formuedelingen, vil blive behandlet i kapitel 4, afsnit 4.4.2 og 4.7.

Ægtefællelovens § 35, omhandlende hvorvidt ingen pensionsrettigheder indgår i formuedelingen, for så vidt angår ægteskaber af kortere varighed, vil blive uddybet nærmere i kapitel 4, afsnit 4.4.3 og 4.9.

Som udgangspunkt skal der ske en ligedeling af formuefællesskabet uanset ægteskabets varighed. Det må imidlertid bemærkes, at der findes en særregel, som giver mulighed for at lave en skævdeling ved kortvarige ægteskaber, jf. ÆFL § 33.¹⁷ Det følger af ægtefællelovens § 33, at hvis en ligedeling

¹⁵ Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 107-109, Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 123-124.

¹⁶ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 24-25.

¹⁷ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 24.

vil være åbenbart urimelig, fordi ægteskabet har været kortvarigt, kan det bestemmes, at en ægtefælle helt eller delvist kan beholde værdien af egen formue. Bestemmelsen finder anvendelse i de tilfælde, hvor den væsentligste del af ægtefællernes delingsformue tilhørte den ene ægtefælle ved ægteskabets indgåelse, eller i de tilfælde hvor den ene ægtefælle under ægteskabet har erhvervet den væsentligste del af delingsformuen ved arv eller gave.

Når et ægteskab opløses, skal der som nævnt ske en opgørelse af ægtefællernes formue, samt en senere deling heraf. Såfremt der under ægteskabet er foretaget dispositioner i form af formueformindskelser eller -forskydninger, kan ægtefælleskiftet give anledning til at rette op herpå. Det er ægtefællelovens bestemmelser om regulerings- og misbrugskrav, jf. ÆFL §§ 38 og 40, som finder anvendelse i sådanne tilfælde.¹⁸ Begge krav vil blive gennemgået uddybende i henholdsvis kapitel 4 og 5.

Kapitel 4 - Reguleringskravet (ÆFL § 38)

Reguleringskravet benævnes til tider også som særrettighedskravet eller delingsformuebeskyttelseskrav. De tre begreber dækker over det samme regelsæt, som følger af ægtefællelovens § 38. Nærværende fremstilling vil i det følgende benævne kravet som "reguleringskrav".

Ægtefællelovens § 38 trådte i kraft ved lovens ikrafttræden den 1. januar 2018. For at belyse retstilstanden for reguleringskravet, vil fremstillingen inddrage relevant retspraksis på området. Eftersom ægtefællelovens reguleringskrav er en forholdsvis ny bestemmelse, vil det inddragne retspraksis angå kravet efter retsvirkningsloven. Dette er dog uden betydning for forståelsen af bestemmelsen, eftersom ægtefællelovens reguleringskrav efter § 38 er en videreførelse af vederlagskravet efter retsvirkningslovens § 23, stk. 2. Retsspraksis omhandlende kravet efter retsvirkningsloven kan således anvendes til forståelsen af reguleringskravet, jf. ÆFL § 38.¹⁹

¹⁸ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 181-182.

¹⁹ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 333.

4.1 Formålet med reguleringskravet

Som tidligere nævnt, vil der ved ægteskabsindgåelse opstå formuefællesskab såfremt andet ikke aftales, hvormed hver ægtefælle får en delingsformue. Delingsformuen udgør ikke nødvendigvis hele formuen. En ægtefælles samlede formue kan bestå af både delingsformuen og et særeje, hvoraf særejet holdes udenfor ligedelingen ved et ægtefælleskifte. Så længe ægteskabet består, er det muligt for en ægtefælle at flytte sine midler fra sin delingsformue til sit særeje og omvendt. Dette betyder, at delingsformuen kan blive enten formindsket eller forøget, afhængig af hvilken vej ægtefællen overfører sine midler. Flytning af midler kan få virkning for den anden ægtefælle i skiftesituationen, eftersom bosloddet vil variere i størrelse, alt efter hvilken vej midlerne bliver flyttet. Når en ægtefælle flytter sine midler på denne måde, er der tale om en sammenblanding af midler fra delingsformuen, med midler der ikke deles. Det er i disse sammenblandingsituationer, at reguleringskravet kan blive relevant. Formålet med reguleringskravet er, at genoprette balance mellem midler fra delingsformuen og midler der ikke deles på skiftet, eksempelvis særeje. Reglerne om reguleringskravet bliver således aktuelle, når en ægtefælle har foretaget en flytning af midler fra sin delingsformue til sit særeje, eftersom bestemmelsen har til hensigt at udligne sådanne forskydninger ved at genskabe balance.²⁰

Reguleringskravet er således alene relevant for ægteskaber med blandet formueordning, dvs. hvor en ægtefælle udover sin delingsformue også har et særeje. Dette særeje kan være stiftet enten ved ægtepagt eller ved tredjemandsbestemmelse. Reguleringskravet finder imidlertid ikke anvendelse, når der anvendes skilsmissesæreje til forbedring af fuldstændigt særeje, eftersom ingen af særejetyperne indgår i ligedelingen.²¹ Det må herudover bemærkes, at et reguleringskrav først kan rejses på skiftet, jf. ÆFL § 38, stk. 3.

Reguleringskravet kan tilkomme en ægtefælle i de situationer, hvor den anden ægtefælle har foretaget en disposition, hvorved midler fra dennes delingsformue flyttes til egne aktiver, der ikke indgår i formuedelingen. Eksempelvis når en ægtefælle har forbedret sit særeje med midler fra sin delingsformue. Bestemmelsen stiller ikke krav om, at en ægtefælle har flyttet midler på en måde, der udgør et misbrug med det formål at unddrage bodelingen. Bestemmelsen stiller heller ej krav om, at det forbrugte beløb skal være væsentligt. Det må dog antages, at flytningerne ikke må være

²⁰ Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 183 + 189.

²¹ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 182-183.

uvæsentlige, idet reguleringskravets hensigt næppe har været at varetage små overførsler til særejet. Et eksempel på, hvornår et reguleringskrav kan blive aktuelt, kan være hvor en ægtefælle anvender delingsformue til at foretage forbedringer eller istandsættelse af sin særeje-ejendom.²²

Såfremt der er tale om, at en ægtefælle har misbrugt af sin delingsformue på en kritisabel måde, er der i stedet tale om et misbrugskrav efter ægtefællelovens § 40, hvilket vil blive behandlet i fremstillingens kapitel 5.²³

4.2 Betingelser for anvendelsen af reguleringskravet

Det må undersøges i hvilke tilfælde, reguleringskravet efter ægtefællelovens § 38, kan blive aktuelt. Som nævnt, er det ikke en betingelse, at en ægtefælle har misbrugt sin råden over delingsformuen, førend der kan udløses et reguleringskrav, men samtidig må forbruget af delingsformuen ej have været uvæsentligt.²⁴ Det faktum, at bestemmelsen ikke stiller krav om et misbrug, ses også i afgørelsen ØLD af 22. april 1986, hvoraf det følger, at det ikke er en betingelse for anvendelsen af reguleringskravet, at der er udvist illoyalitet eller misbrugende adfærd. Afgørelsen handlede om et ægtepar, hvor M fik udbetalt en fratrædelsesgodtgørelse et år inden parret blev separeret. Beløbet fra godtgørelsen blev i det væsentligste brugt til at købe en livsvarig livrente for M. På tidspunktet for skiftet, nedlagde H påstand om, at godtgørelsesbeløbet ville have indgået i formuefællesskabet og derved ligedelingen, hvorfor hun mente at skulle tilkendes et vederlagskrav efter RVL § 23, stk. 2 (nu ÆFL § 38). H fik medhold heri. Det kan af afgørelsen udledes, at reguleringskravet ikke er betinget af den andens illoyalitet eller misbrug.²⁵

Reguleringskravet er relevant for dispositioner foretaget under hele ægteskabet. Dette kan give anledning til at overveje, om ægtefællerne selv har mulighed for at aftale anvendeligheden af reguleringskravet. Det følger imidlertid af loven, at reglerne herom er præceptive, hvorfor ægtefællerne ikke på forhånd kan aftale, hvordan kravet skal udregnes, jf. ÆFL § 2, stk. 2. Dette bevirker, at ægtefællerne således ikke kan aftale, at reguleringskravet ikke skal kunne finde

²² Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 182-186,
Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 190.

²³ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 181-182.

²⁴ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 183.

²⁵ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 184.

anvendelse for visse dispositioner. Dette understøttes også af retspraksis, idet det følger af U 1998.505 V, at selvom en ægtefælle er bekendt eller indforstået med, at den anden ægtefælle foretager dispositioner fra delingsformue til forbedring af sit særeje, kan ægtefællen stadig gøre et reguleringskrav gældende. Det er således ikke muligt for en ægtefælle at give forhåndsafkald på reguleringskravet, hvormed ægtefællerne har begrænset mulighed for selv at lave aftaler om reguleringskravets anvendelighed.²⁶

4.2.1 Reguleringskrav for dispositioner foretaget før ægteskabet

Det fremgår ikke af ægtefælleloven eller af forarbejderne hertil, om et reguleringskrav kan opstå som følge af dispositioner foretaget før ægteskabet. Forholdet er heller ej afklaret i retspraksis.²⁷ Problematikken herom kan forekomme, når en ægtefælle har et særeje-aktiv, som følge af en tredjemandsbestemmelse, eftersom der i disse tilfælde opstår problemer ved sondringen mellem midlerne, der er anvendt til erhvervelsen af særejet, og midlerne der er anvendt til forbedring og gældsnedbringelse af særejet. Det må bemærkes, at det kun er muligt at have særeje inden et ægteskab, hvis det er tredjemandsbestemt.

Om reguleringskravet kan finde anvendelse, hvis der forbruges egen formue til forbedring af et tredjemandsbestemt særeje inden ægteskabsindgåelse, er således ikke afklaret. Dette har medført, at problematikken omkring, hvorvidt reguleringskravet finder anvendelse på overførsler foretaget allerede inden ægteskabsindgåelse, er debatteret i den juridiske litteratur.

Anne Louise Bormann, Johan Hartmann Stæger og Ib Hounsgaard Trabjerg anfører i *Ægtefælleloven med kommentarer* (2019), at det må antages, at reguleringskravet kan anvendes på aktiver, der er erhvervet *før* ægteskabsindgåelse. Dette er begrundet med, at det ellers ville være tilfældigt, om en ægtefælle kunne udtage en del af sin formue, som følge af en tredjemandsbestemmelse om særeje, i forbindelse med en skilsmisse. Forfatterne beskriver den problemstilling, hvor udbetalingen til en ejendom stammer fra arvede midler i form af tredjemandsbestemt særeje. Forfatterne anfører, at

²⁶ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 182-186,
Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 193,
Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 335.

²⁷ Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, 2019, s. 281.

hvis reguleringskravet kun kan anvendes for dispositioner *efter* ægteskabsindgåelse, ville dette medføre, at hele ejendommen skulle anses for at være særeje, selvom det kun var udbetalingen som var sket med særeje-midler, og selvom vedkommende efterfølgende har brugt flere midler fra sin egen formue til at forbedre ejendommen. Hvis ejendommen i stedet var erhvervet for vedkommendes egen formue, men vedkommende havde forbedret ejendommen for tredjemandsbestemte særejemidler, skulle de arvede midler blot anses for at være forbrugte, hvis ikke det antages, at reguleringskravet også kan anvendes på aktiver erhvervet inden ægteskabet. De tre forfattere, Bormann, Stæger og Trabjerg henviser til, at reguleringskravets formål er at sikre balance mellem den del af formuen der udgør det tredjemandsbestemte særeje, og den del af formuen der ikke gør. Forfatterne anfører, at hvis en ægtefælle kan forbruge midler, som ikke er særeje, til at forbedre sit tredjemandsbestemte særeje, og denne situation ikke medfører et reguleringskrav, så ville det betyde, at en ægtefælle kan flytte dele af sin egen formue ind under det tredjemandsbestemte særeje, med den virkning at en stor del af vedkommendes formue er særeje i et fremtidigt ægteskab. Dette på trods af, at der ikke er tale om midler som kommer fra tredjemand, og desuagtet om ægtefællen reelt ønsker særeje eller ej. Bormann, Stæger og Trabjerg anfører således, at reguleringskravet også bør finde anvendelse på dispositioner foretaget allerede inden et ægteskab.²⁸ Forfatterne anerkender dog, at bestemmelsen anvender ordet "delingsformue" hvormed det kunne forstås sådan, at reguleringskravet alene kan anvendes på aktiver der er erhvervet efter ægteskabsindgåelse, eftersom der ikke eksisterer nogen delingsformue forinden da. Imidlertid antager forfatterne, at bestemmelsen også skal gælde inden ægteskabet, hvis vedkommende forinden har anskaffet sig et aktiv delvist for midler der er tredjemandsbestemt særeje. Dette begrundes med, at der ellers ikke ville være regler i ægtefælleloven der regulerede denne situation.

Bormann, Stæger og Trabjerg begrunder desuden deres synspunkt med, at hvis ægtefællelovens § 24 kan finde anvendelse for dispositioner foretaget før ægteskab, så må det samme gøre sig gældende for ægtefællelovens § 38. Forfatterne henviser til indførelsen af § 24 i ægtefælleloven, hvorefter et aktiv der erhverves for både særeje og delingsformue, er brøkdels-særeje, jf. § 24, jf. § 12, stk. 2, nr. 3. Formålet med bestemmelsen er at løse de situationer, hvor et aktiv erhverves delvis

²⁸ Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, 2019, s. 281-283.

som arv/gave med en særejebestemmelse og delvis med midler fra delingsformuen. Før ægtefællelovens § 24 blev indført, var det afgørende for, om et aktiv, som var erhvervet delvis som arv/gave med bestemmelse om særeje, i det hele blev særeje, om overdragelsen indeholdt et betydeligt gavemoment, jf. TFA 2017.147 H. Denne retstilstand var dog ikke ønsket af Børne- og Socialministeriet, eftersom ministeriet ønskede klare og enkle regler, og dermed undgå den usikkerhed der var forbundet med, om et gavemoment var tilstrækkeligt til at gøre hele aktivet til særeje. Børne- og Socialministeriet har i lovforslaget til ægtefælleloven begrundet, at § 24 er blevet udformet med den forudsætning, at en arvelader skal kunne testamentere en slægtsgård til sine børn som et tredjemandsbestemt særeje, selvom gården kun har beskeden friværdisværdi ved dødsfaldet. Såfremt forudsætningen skal opfyldes, må § 24 kunne finde anvendelse, uanset om det arvende barn er i et ægteskab eller ej, på tidspunktet for dødsfaldet. Idet ægtefællelovens § 24 kan finde anvendelse for aktiver erhvervet før ægteskabet, må det samme således antages at gøre sig gældende for ægtefællelovens § 38.²⁹

Forfatterne Linda Nielsen og Irene Nørgaard antager ligeledes at reguleringskravet bør finde anvendelse på overførsler af midler foretaget inden ægteskabsindgåelse.³⁰

Modsat anfører Anne Kjærhus Mortensen, Anne Broksø og Birgit Ilkjær-Jordan, at reguleringskravet *ikke* bør opstå som følge af anskaffelser foretaget før indgåelse af ægteskab. Forfatterne beskriver i artiklen TFA 2019.329, at der ikke eksisterer en delingsformue før ægteskabets indgåelse, hvorfor det forekommer vidtrækkende, at dispositioner før ægteskabet – og dermed før delingsformuen eksisterer – skal kunne komme en fremtidig ægtefælle til fordel. Forfatterne påpeger, at det synes mere nærliggende, at størrelsen på ens formue på tidspunktet for ægteskabets indgåelse, er den formue der bliver delingsformue. På dette tidspunkt vil midler brugt på vedkommendes særeje allerede være forbrugt, og forfatterne skriver: *”Delingsformuen er ikke større, end den er, og det virker kunstigt, om den kan blive det.”* Forfatterne Mortensen, Broksø og Ilkjær-Jordan giver det eksempel, hvor vedkommende arver et hus som særeje, med en friværdisværdi på 1 mio. kr., og gæld for

²⁹ L 178 alm. bemærkninger, pkt. 3.11.3.2 & 3.12.3, s. 64 + 67.

Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, 2019, s. 177-178 + 282.

³⁰ Nielsen, Linda, 2020, s. 190-191,

Nørgaard, Irene, 2003, s. 368-372.

2 mio. kr. Vedkommende er ikke gift da huset arves, men indgår på et senere tidspunkt ægteskab. Vedkommende har nedbragt gælden med 500.000 kr. inden ægteskabsindgåelse, og tilsvarende nedbragt gælden med 500.000 kr. efter ægteskabsindgåelse. Vedkommende skal senere skilles, og det må nu vurderes om reguleringskravet skal lyde på 500.000 kr. (½ af den totale gældsnedbringelse) eller på 250.000 kr. (½ af gældsnedbringelsen under ægteskabet). Ifølge Mortensen, Broksø og Ilkjær-Jordan, må reguleringskravet i dette tilfælde fastsættes til 250.000 kr., eftersom der ikke eksisterer en delingsformue før ægteskabet. Såfremt det omvendt antages, at reguleringskravet finder anvendelse for dispositioner foretaget inden ægteskabet (som det anføres af Bormann, Stæger og Trabjerg samt Linda Nielsen og Irene Nørgaard) ville dette føre til, at reguleringskravet i eksemplet skulle lyde på 500.000 kr.³¹

Ovenstående problematik skyldes blandt andet, at der ikke findes nogen bemærkninger herom i forarbejderne. Henset til, at reguleringskravets formål er at genskabe balance mellem særeje og delingsformue, er det min opfattelse, at dette formål nok ikke opfyldes, hvis det er muligt for en ægtefælle at flytte egen formue ind under et tredjemandsbestemt særeje, uden at dette vil medføre et reguleringskrav. Det er min vurdering, at dispositioner foretaget før ægteskabet bør kunne medføre et reguleringskrav i forbindelse med et senere ægteskab. Der bør opstå et reguleringskrav, hvis en ægtefælle har en betydelig særeje-formue på grund af, at vedkommende erhvervet en ejendom med midler fra et tredjemandsbestemt særeje. Hvis dette ikke ville medføre et reguleringskrav, vil det betyde at vedkommende i et senere ægteskab ellers kan anvende egne midler til forbedring af ejendommen, og herved gøre disse midler til særeje. Jeg tilslutter mig således samme opfattelse som Anne Louise Bormann, Johan Hartmann Stæger og Ib Hounsgaard Trabjerg samt Linda Nielsen og Irene Nørgaard. Det må dog bemærkes, at forholdet forekommer en smule specielt, eftersom der reelt bliver tale om en delingsformue, når vedkommende anvender egne midler til forbedring af sit særeje, uden vedkommende faktisk har en delingsformue efter lovens forstand.

³¹ TFA 2019.329, s. 2, 1.-2. spalte, *Ægtefællelovens kapitel 11. Regulerings- og misbrugskrav.*

4.3 Opgørelsen af reguleringskravet

Reguleringskravets størrelse bliver fastsat ud fra den reduktion, der er sket af delingsformuen som følge af overførslen, jf. ÆFL § 38, stk. 1, 2.pkt. Det følger endvidere af ordlyden, at der ved fastsættelsen af kravets størrelse, må lægges vægt på tidspunktet for overførslen, stigning og fald i værdien af de omhandlende aktiver og passiver, ægtefællernes formueforhold og omstændighederne i øvrigt, jf. ÆFL § 38, stk. 1, 3.pkt. På baggrund af bestemmelsens ordlyd er udgangspunktet hermed, at reguleringskravets størrelse fastsættes som det overførte beløb, men at der dog må lægges vægt på de nævnte forhold.

Om reguleringskravets størrelse, følger det af forarbejderne, at fastsættelsen heraf må ske efter et samlet skøn ud fra reduktionen af delingsformuen. Ved dette skøn må der lægges vægt på tidspunktet for overførslen, stigning og fald i værdien af aktiver og passiver, ægtefællernes formueforhold samt omstændighederne i øvrigt. På baggrund af forarbejderne, må der således foretages et samlet skøn, ved fastsættelsen af kravet.³²

For så vidt angår tidspunktet for overførslen, følger det af både ordlyden af ægtefællelovens § 38 og forarbejderne hertil, at der ved fastsættelsen af reguleringskravets størrelse, må lægges vægt på det tidspunkt, hvor overførslen er sket. Det følger imidlertid ikke nærmere heraf, hvordan dette tidspunkt skal have indflydelse. Det må formodes, at overførselstidspunktet er relevant i den henseende - jo tættere på en separation eller skilsmisse, jo mere oplagt vil reguleringskravet være. Denne opfattelse støttes også i retspraksis, eksempelvis da landsretten i TFA 2017.49 Ø tilkendte et vederlagskrav til H, eftersom M havde foretaget pensionsindbetalinger, og retten lagde vægt på M's indbetalingstidspunkt, som i dette tilfælde forelå på et tidspunkt, hvor ægtefællerne havde talt om muligheden for at blive separeret. Afgørelsen TFA 2017.49 Ø gennemgås uddybende i afsnit 4.8.1. Det følger således af både forarbejder, bestemmelsens ordlyd og retspraksis, at det tidsmæssige aspekt kan få indflydelse på fastsættelsen af reguleringskravets størrelse.

For så vidt angår værdistigninger og -fald af det omhandlende aktiv, følger det af bestemmelsens ordlyd, at der er mulighed for at tage hensyn hertil, når kravets størrelse skal fastsættes. Endvidere,

³² L 178, specielle bemærkninger til § 38 s. 143.

følger det af forarbejderne, at der ikke er noget til hinder for, at reguleringskravet kan fastsættes større, end det beløb der er blevet flyttet. Som eksempel herpå gives det tilfælde, hvor der er sket overførsel fra delingsformue til en særeje-ejendom, som herefter er steget i værdi. Og omvendt, hvor en særeje-ejendom, der er blevet forbedret med midler fra delingsformuen, falder i værdi, hvilket vil kunne tale for at fastsætte kravets størrelse lavere end det forbrugte beløb.³³

Det følger imidlertid ikke nærmere af bestemmelsen, hvordan eller hvorfor det skal have indflydelse på størrelsen af reguleringskravet, om særeje-aktivet er steget eller faldet i værdi. Dette giver anledning til nærmere undersøgelse, som vil tage udgangspunkt i følgende to eksempler:

Eksempel 1

En ægtefælle ejer foruden sin delingsformue en særeje-ejendom. Ægtefællen anvender 100.000 kr. fra sin delingsformue til at forbedre sin særeje-ejendom. Som følge af denne forbedring stiger ejendommen i værdi.

Eksempel 2

En ægtefælle ejer foruden sin delingsformue en særeje-ejendom. Ægtefællen anvender 100.000 kr. fra sin delingsformue til at forbedre sin særeje-ejendom. På trods af denne forbedring falder ejendommen i værdi.

Udgangspunktet er, at reguleringskravet fastsættes som den reduktion der er sket af delingsformuen, men at der må lægges vægt på aktivets værdistigning eller -fald. Det kan derfor overvejes, om reguleringskravet i de to eksempler, skal fastsættes til at være det forbrugte beløb fra delingsformuen, altså 100.000 kr., eller om kravet skal fastsættes ud fra om særeje-ejendommen er henholdsvis steget i værdi (eksempel 1) eller faldet i værdi (eksempel 2). Formålet med reguleringskravet er, som beskrevet i afsnit 4.1, at genskabe balance mellem delingsformuen, og den formue der ikke skal deles. På baggrund af bestemmelsens formål, kan det antages, at denne balance vil blive genskabt ved at fastsætte reguleringskravet til 100.000 kr., eftersom dette er det forbrugte beløb, og dermed det beløb delingsformuen blev reduceret med. Imidlertid vil det måske ikke synes rimeligt, hvis en ægtefælle alene modtager et reguleringskrav på 100.000 kr., når disse midler fra delingsformuen har medført, at den anden ægtefælles særeje-ejendom er steget

³³ L 178, alm. bemærkninger, pkt. 3.17.1.4 & pkt. 3.17.2.1.3, s. 84 + 85.

betydeligt i værdi (eksempel 1). I eksempel 1 vil det muligvis forekomme mest rimeligt, at reguleringskravet fastsættes højere end hvad delingsformuen er blevet formindsket med, fordi ægtefællen har fået en gevinst, idet vedkommendes særeje-ejendom er blevet mere værd, som følge af de forbrugte midler fra delingsformuen. I eksempel 2 vil det imidlertid formentlig synes urimeligt, hvis en ægtefælle skulle modtage et mindre reguleringskrav, eftersom ægtefællen oplever en reduktion af delingsformuen på 100.000 kr., uagtet at særeje-ejendommen er faldet i værdi.

Det forhold, at det følger af ægtefællelovens § 38, samt forarbejderne hertil, at reguleringskravets størrelse skal fastsættes ud fra delingsformuens reduktion, og at der ved afgørelsen skal lægges vægt på aktivets stigning og fald i værdi, giver således anledning til tvivl.

Problematikken herom, har da også givet anledning til uenighed i den juridiske litteratur. I artiklen TFA 2019.329 anfører Anne Kjærhus Mortensen, Anne Broksø og Birgit Ilkjær-Jordan, at det forekommer ulogisk at beløbets størrelse kan fastsættes højere, hvis det anvendes til et ikke-delings aktiv, der stiger i værdi – og ligeså kan fastsættes lavere hvis beløbet anvendes til et ikke-delings aktiv, der falder i værdi. Forfatterne anfører, at det afgørende må være delingsformuens stigning eller fald. De tre forfattere mener, at reguleringskravet må fastsættes efter tabet i delingsformuen, fordi hvis overførslen ikke var sket, ville beløbet fremgå i delingsformuen.³⁴ Denne opfattelse er Jørgen U. Grønberg ikke enig i, idet han henviser til ordlyden af § 38, stk. 1, og påpeger at det fremgår klart heraf, at der er mulighed for at regulere størrelsen af kravet.³⁵

Efter min mening må bestemmelsens ordlyd om, at der skal lægges vægt på aktivers stigning og fald, tillægges betydning. Det er imidlertid min opfattelse, at bestemmelsens formål, hvorefter der søges at genskabe balance mellem delingsformue og særeje, vil blive opfyldt, ved at fastsætte kravet på baggrund af den reduktion, der er sket af delingsformuen. Såfremt reguleringskravets størrelse skulle afhænge af det pågældende aktivs stigning eller fald i værdi, som illustreret i eksempel 1 og 2, vil kravets størrelse, efter min opfattelse, bero på tilfældigheder og rimelighedshensyn. Om et aktiv stiger eller falder i værdi kan være tilfældigt som følge af eksempelvis konjunkturforskel. Det

³⁴ TFA 2019.329, s. 2, 2. spalte, *Beregning af reguleringskrav*.

³⁵ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 335.

kan imidlertid synes rimeligt, at reguleringskravet kan fastsættes til et højere beløb end delingsformuens formindskelse, hvor særeje-egendommen stiger i værdi, som følge af forbedringer udført for midler fra delingsformuen. Det er imidlertid min opfattelse, at bestemmelsens formål om at skabe balance ej må glemmes: Reguleringskravet har til hensigt at skabe balance, ikke at skabe retfærdighed. Der vil formentligt blive genskabt balance, såfremt reguleringskravets størrelse fastsættes ud fra reduktionen af delingsformuen. Ikke desto mindre må det anerkendes, at det måske ville virke mere rimeligt, om kravet ville være højere som følge af et aktivs værdistigning.

Det kan overvejes, om der findes en bagatelgrænse for reguleringskravets størrelse. Der følger imidlertid ikke noget herom i hverken loven eller lovforslaget. Det må formodes, at der således ikke findes nogen minimumsgrænse for kravet, men at omkostningerne ved en retsafgørelse formentlig vil betyde, at reguleringskravet skal have en hvis størrelse, førend det kan svare sig at rejse et krav. Det følger af betænkningen, at udvalget overvejede om der skulle være en bagatelgrænse for kravet, men fandt at forsørgelsespligten mellem ægtefællerne må udgøre den nedre grænse for kravet.³⁶ Jørgen U. Grønberg anfører, at der ikke findes en bagatelgrænse,³⁷ og ifølge Linda Nielsen ses det i praksis, at reguleringskravet bliver afskåret, såfremt beløbet er beskedent.³⁸ Det er således ikke muligt at fastlægge nærmere herom.

4.4 Begrænsninger i reguleringskravet

Reguleringskravets anvendelsesområde har visse begrænsninger, idet kravet ikke finder anvendelse for alle situationer. Fremstillingen vil straks nedenfor gennemgå, hvorledes anvendelse af reguleringskravet er begrænset i forhold til: Usikret gæld, rimelige pensionsrettigheder samt ved kortvarige ægteskaber.

4.4.1 Usikret gæld

Reguleringskravet finder ikke anvendelse for betaling af usikret gæld uden tilknytning til et aktiv, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 29, stk. 3. Det vil sige, at hvis en ægtefælle betaler sin usikrede gæld, så kan dette ikke medføre et reguleringskrav. Eksempler på en usikret gæld kan være en studiegæld,

³⁶ Bet. nr. 1552/2015, s. 397.

³⁷ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 335.

³⁸ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 185.

forbrugsgæld og gæld der stammer fra erstatning uden for kontrakt.³⁹ Ved forbrugsgæld forstås gæld, der er stiftet for at kunne betale det løbende forbrug såsom mad, drikke, husleje, tøj, telefonabonnement osv. Dette bevirker, at såfremt en ægtefælle betaler af på en usikret gæld, med midler fra sin delingsformue, så kan den anden ægtefælle ikke få et reguleringskrav som følge heraf.⁴⁰

Det er således ikke muligt for en ægtefælle, at få et reguleringskrav efter ægtefællelovens § 38, stk. 1, såfremt den anden ægtefælle har betalt af på sin usikrede gæld med midler fra sin delingsformue, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 29, stk. 3. Det følger af ægtefællelovens § 29, stk. 3, at usikret gæld uden tilknytning til et aktiv, kan fradrages skønsmæssigt i ægtefællens delingsformue, efter forholdet mellem værdien af ægtefællens delingsformue, og formue der ikke indgår i delingen. Dette betyder, at den usikrede gæld skal fordeles skønsmæssigt efter forholdet mellem værdien af ægtefællens delingsformue, og formue der ikke skal deles. Alle aktiver, der ikke indgår i delingen, skal indgå i denne beregning, hvilket betyder at også pensionsordninger efter ægtefællelovens § 34, stk. 1, indgår. Dette indebærer således, at for ægtefæller der har en usikret gæld efter lovens § 29, stk. 3, og også har en pensionsordning efter lovens § 34, stk. 1, må der foretages en forholdsmæssig fordeling af gælden. Det må bemærkes, at § 34 kun angår rimelige pensioner.

Ifølge forarbejderne er formålet med den skønsmæssige fordeling, at gøre fordelingen nemmere. Det følger af betænkningen til ægtefælleloven, at *"det ikke er nødvendigt at foretage en matematisk nøjagtig opgørelse"*.⁴¹ Af lovforslagets specielle bemærkninger fremgår det, at *"det ikke altid vil være nødvendigt at få foretaget en formel vurdering af aktiver, der ikke indgår i delingen, og som derfor normalt ikke bliver vurderet."*⁴² Formuleringen er således ikke nøjagtigt den samme de to steder. Ifølge betænkningen lægges der op til, at det ikke er nødvendigt at foretage en vurdering af de aktiver der ikke indgår i delingen. Ifølge lovforslaget, vil det ikke *altid* være nødvendigt med en formel vurdering, hvilket lægger op til, at der i videre omfang bør foretages en vurdering af aktiverne

³⁹ L 178, specielle bemærkninger til § 29, s. 136.

⁴⁰ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 243.

⁴¹ Bet. nr. 1552/2015, s. 90.

⁴² L 178, specielle bemærkninger til § 29, s. 136.

der ikke indgår i delingen. Fælles for begge formuleringer er dog, at ægtefællerne må anslå værdien af deres særejeaktiver eller pensionsordninger, førend det er muligt at skønne.

For så vidt angår gæld brugt til et dyrt indkøb, der angår en specifik vare (eksempelvis en pelsjakke), er det imidlertid muligt, at gælden der knytter sig hertil kan være omfattet af § 29, stk. 1 eller stk. 2, afhængig af om aktivet indgår i delingen. Det må i så fald være en betingelse, at det kan bevises, at gælden angår netop det pågældende aktiv. Om bevisbyrden gælder det, at det er, den ægtefælle der påstår, at en usikret gældspost kan henføres til et bestemt aktiv, som må bevise dette. Til illustration kan gives det eksempel, hvor en ægtefælle har optaget et forbrugslån, og gør gældende at lånet blev anvendt til køb af en sofa (der er del af delingsformuen), så påhviler det denne ægtefælle at bevise dette. I den juridiske litteratur antages det, at denne bevisbyrde kan være svær at løfte.⁴³

4.4.2 Rimelige pensionsrettigheder

Reguleringskravet finder heller ikke anvendelse for rimelige pensionsrettigheder, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 34, stk. 1. Dette er en videreførsel af den tidligere bestemmelse i retsvirkningsloven § 23, stk. 4. Det kan således ikke udløse et reguleringskrav, når der overføres midler fra delingsformuen til pensionsrettigheder, der kan udtages forlods på ægtefælleskiftet, eftersom dette stadig vil være delingsformue, såfremt overførslen er udover det rimelige. Det må bemærkes, at undtagelsen alene gælder for pensionsrettigheder som ikke er udbetalte.⁴⁴

Uddybende gennemgang af, hvad der må forstås ved en "rimelig pensionsrettighed", uddybes i afsnit 4.7.

4.4.3 Kortvarige ægteskaber

Reguleringskravet møder også begrænsning for så vidt angår ægteskaber af kortere varighed. Det gælder, at reguleringskravet ikke kan finde anvendelse for pensionsrettigheder, såfremt ægteskabet har været af kortere varighed, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 35, stk. 1. Dette betyder, at såfremt en ægtefælle har flyttet midler fra delingsformuen til sin pension, og ægteskabet i øvrigt har været

⁴³ Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, 2019, s. 222-224.

⁴⁴ Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 336,

Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 182-186,

Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, 2019, s. 291.

kortvarigt, så kan situationen ikke medføre et reguleringskrav til den anden ægtefælle. Et ægteskab skal forstås som kortvarigt, såfremt det har varet i mindre end fem år. Eventuelt forudgående samliv skal som udgangspunkt ikke medregnes i perioden.⁴⁵

Kortvarige ægteskabers relation til pensionsrettigheder vil blive uddybet nærmere i kapitel 4, afsnit 4.8.

4.5 Reguleringskrav i forbindelse med gæld

Det er tidligere i afsnit 4.4.1 beskrevet, hvordan det ikke kan udløse et reguleringskrav, når der sker betaling af usikret gæld uden tilknytning til et aktiv. I nedenstående gennemgang, vil fremstillingen have fokus på reguleringskravet i relation til gæld, der *har* sikkerhed i aktiver.

Ægtefælleloven indeholder bestemmelser om formuedelingen, i de tilfælde hvor der er gæld.

Udgangspunktet er, at hvis en ægtefælle har gæld, der har sikkerhed i aktiver, der ikke indgår i formuedelingen, så kan der ikke ske fradrag herfor i delingsformuen, jf. ÆFL § 29, stk. 2, 1. pkt. Et særejeaktiv er et eksempel på et aktiv, der ikke indgår i formuedelingen. Imidlertid kan der ske fradrag af gæld i delingsformuen, i det omfang gælden overstiger ægtefællens formue, der ikke indgår i formuedelingen, jf. ÆFL § 29, stk. 2, 2. pkt. Dette bevirker, at såfremt der er underskud i den formue, der ikke skal deles mellem ægtefællerne, vil dette underskud belaste delingsformuen.

Til illustration af ægtefællelovens § 29, stk. 2, 2. pkt., gives følgende eksempel:

M ejer et hus, der indgår i delingsformuen. Huset er 2 mio. kr. værd, og gælden beløber sig til 1 mio. kr. Desuden ejer M et sommerhus, som er fuldstændig særeje, hvorfor det ikke indgår i delingsformuen. Særeje-sommerhuset er 1 mio. kr. værd, men behæftet med gæld for 1,5 mio. kr. Herudover har M en pensionsordning på 100.000 kr., som er rimelig, og derfor ikke indgår i delingsformuen, jf. ÆFL § 34, stk. 1.

M's samlede formue, der ikke skal indgå i delingen, er på 1,1 mio. kr.

M kan fradrage 400.000 kr. af gælden i særeje-sommerhuset i sin delingsformue.

⁴⁵ L 178, alm. bemærkninger pkt. 3.4.1.2, s. 25, Karnov.dk, note 89 til ÆFL § 35, stk. 1, Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 304.

M's gæld i sit særeje-sommerhus, overstiger den del af hans formue, der ikke indgår i delingen, hvorfor han kan fradrage gælden i sommerhuset i delingsformuen, jf. ÆFL § 29, stk. 2, 2. pkt.

Der er i den juridiske litteratur debat om, hvorvidt der opstår et reguleringskrav efter ægtefællelovens § 38, i de tilfælde hvor delingsformuen formindskes som følge af lovens § 29, stk. 2, 2. pkt. – det vil sige hvor der sker fradrag for gæld i delingsformuen.

Forfatterne Irene Nørgaard, Caroline Adolphsen og Eva Naur anfører i bogen *Familieret* (2019), at hvis en ægtefælle har underskud i den formue der ikke skal deles, skal dette fradrages i dennes delingsformue, hvilket vil udløse et reguleringskrav til den anden ægtefælle. Forfatterne henviser til betænkningen til ægtefælleloven, hvoraf det fremgår, at sådan et tilfælde vil udløse et reguleringskrav.⁴⁶

Dette er modsat af, hvad Anne Louise Bormann, Johan Hartmann Stæger og Ib Hounsgaard Trabjerg anfører i *Ægtefælleloven med kommentarer* (2019). Heri anfører forfatterne, at der ikke opstår et reguleringskrav efter ægtefællelovens § 38, i de situationer hvor en ægtefælle har gæld i aktiver, der ikke indgår i delingen, og hvor der kan ske fradrag herfor i delingsformuen, som følge af at gælden overstiger den del af ægtefællens formue, der ikke skal lignedeles, jf. ÆFL § 29, stk. 2, 2. pkt. Forfatterne Bormann, Stæger og Trabjerg anerkender, at der i betænkningen til ægtefælleloven står, at sådanne tilfælde vil kunne medføre et reguleringskrav. Nærmere bestemt fremgår det af bemærkningerne i betænkningen til § 36, stk. 2 (som svarer til ÆFL § 29), at sådan en situation udløser et reguleringskrav efter udkastets § 50 (som svarer til ÆFL § 38).⁴⁷ Forfatterne påpeger imidlertid, at denne bemærkning ikke er gentaget i lovforslaget til ægtefælleloven, og at det må formodes, at denne undladelse betyder, at der ikke vil opstå et reguleringskrav i sådan en situation.⁴⁸ Jørgen U. Grønborg tilslutter sig dette synspunkt. Grønborg anfører i *Ægtefælleloven*

⁴⁶ Bet. nr. 1552/2015 s. 110,
Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 279.

⁴⁷ Bet. nr. 1552/2015.

⁴⁸ Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, 2019, s. 221-222 + 280-281.

med kommentarer (2021), at der ikke vil opstå et reguleringskrav som følge af en formindskelse af delingsformuen efter ægtefællelovens § 29, stk. 2, 2. pkt.⁴⁹

Der er således uenighed i den juridiske litteratur om, hvorvidt en formindskelse af delingsformuen efter ægtefællelovens § 29, stk. 2, 2. pkt. vil udløse et reguleringskrav efter ægtefællelovens § 38. Efter min opfattelse må det tillægges vægt, at muligheden for et reguleringskrav er nævnt i betænkningen til ægtefælleloven, men ikke er blevet gentaget i lovforslaget til ægtefælleloven, hverken i bemærkningerne til forslaget § 29, stk. 2 eller § 38. Det er min vurdering, at dette kunne tyde på, at lovgiver har genovervejet, hvorvidt der bør være mulighed for et reguleringskrav i sådan en situation. Efter min opfattelse, ville muligheden for et reguleringskrav i den pågældende situation være blevet gentaget i lovforslaget, såfremt forarbejderne ønskede denne retstilstand. Det må imidlertid anerkendes, at såfremt lovgiver ønskede denne retstilstand, så ville det have været nærliggende, at lovgiver havde gjort det tydeligt i lovforslaget; at situationen i ægtefællelovens § 29, stk. 2, 2. pkt., ikke kan medføre et reguleringskrav. Det kan ikke udelukkes, at den manglende gentagelse skyldes en forglemmelse, selvom sandsynligheden må antages at være lille.

Det forekommer ikke vanskeligt at forstå, at der opstår uenighed i den juridiske litteratur om retstilstanden, når muligheden for et reguleringskrav i forbindelse med ægtefællelovens § 29, stk. 2, 2. pkt. nævnes i betænkningen til loven, men ikke nævnes i lovforslaget. Det havde været hjælpsomt om lovgiver havde gjort det klart, at den manglende gentagelse i lovforslaget skyldes et bevidst fravalg, således tvivlen om, hvorvidt der i stedet er tale om en forglemmelse, ikke ville eksistere. Det er således på nuværende tidspunkt ikke muligt at komme nærmere et resultat, hvorfor forholdet må afklares ved retspraksis.

4.6 Reguleringskrav ved særeje

I et ægteskab hvor der både forekommer delingsformue og særeje, kan der opstå en sammenblanding af midler, hvilket kan skabe en sammenblandingsproblematik. Udgangspunktet er, at ingen af ægtefællerne skal lide noget tab, eftersom en sådan sammenblanding sker af

⁴⁹ Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 243.

praktiske og naturlige dispositioner. I stedet må det forsøges at genskabe balance på ægtefælleskiftet, i form af et reguleringskrav.

Sammenblandingen kan eksempelvis ske, når en ægtefælle har et skilsmissesæreje, og der sker forbedringer heraf for midler af delingsformuen. Dette var tilfældet i TFA 2015.79 V. Afgørelsen handlede om M og H der indgik ægteskab i 1998, hvor de oprettede en ægtepagt, hvorefter M havde skilsmissesæreje over en ejendom. Ægtefællerne var enige herom. På ejendommen havde M opført et maskinhus for 147.000 kr. Da M og H skal skilles, var der enighed blandt parterne om, at maskinhuset på M's særeje-ejendom også var M's skilsmissesæreje. Der var imidlertid ikke enighed om, hvilke midler der var blevet brugt til opførelsen af maskinhuset. M påstod, at pengene til opførelsen stammede fra særejemidler ved opsparing af overskud fra driften i landbruget.

Landsretten fandt det ikke bevist, at maskinhuset var opført for særejemidler, hvorfor der var en mulighed for, at også formuefællesmidler var blevet brugt hertil. Som følge af heraf, blev H tilkendt et vederlagskrav på 100.000 kr., jf. RVL § 23, stk. 2 (svarende til ÆFL § 38, stk.1). Opgørelsen af kravet var foretaget skønsmæssigt.

Det kan af dommen udledes, at hvis der i et ægteskab, er sket en sammenblanding af fællesejemidler (= midler fra delingsformuen) og særejemidler, så er løsningen på denne ubalance at genoprette balance gennem et reguleringskrav. Herudover kan det udledes, at en ægtefælle skal kunne dokumentere, at et aktiv er erhvervet for særejemidler, førend det kan udelukkes, at der ikke også er blevet brugt af delingsformuen. Ved sammenblanding af midler fra delingsformuen og særejemidler, stilles der således krav om, at det skal kunne tilstrækkeligt bevises, at der kun er blevet forbrugt af særejemidler til forbedring af særejet.

Det forhold, at en ægtefælle anvender midler fra delingsformuen til forbedring af sit særeje ses også i afgørelsen fra den 1. juli 1997 i Skifteretten i Århus (SL 20300/92).⁵⁰ Afgørelsen handlede om, at M havde en særeje-ejendom, og over en periode på 14 år havde anvendt 197.265 kr., til at nedbringe gælden i ejendommen. Det kunne ikke udelukkes, at nedbringelsen var sket for blandede midler.

⁵⁰ Fagligt Nyt 1997.285,
Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 184-185,
Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 337.

Retten fandt, at afdragene ikke var usædvanlige i forhold til ægtefællernes indtægtsforhold eller bodelingens størrelse. Imidlertid nåede retten frem til, at særeje-ejendommens værdi var blevet forøget som følge af afdragene, og at H var berettiget til et vederlagskrav. Retten bemærkede, at formålet med kravet er, at genoprette en opstået skævhed der måtte være sket mellem formuefællesskabet og særejet. Ved opgørelsen af kravet, blev der taget hensyn til, at den skabte friværdi nu var forøget som følge af inflation. H's krav blev således opgjort til 250.000 kr.

Fælles for begge afgørelser er, at retten foretog et skøn, da størrelsen af kravet skulle fastlægges. Dette stemmer overens med bestemmelsens ordlyd, der - som gennemgået i fremstillingens afsnit 4.3 - fastslår, at reguleringskravets størrelse svarer til det overførte beløb, men at der må lægges vægt på tidspunktet for overførslen eller betalingen af gælden, stigning og fald i værdien af de omhandlende aktiver og passiver, ægtefællernes formueforhold og omstændigheder i øvrigt. Det fremgår ligeledes af forarbejderne, at kravets størrelse må fastsættes ud fra et samlet skøn.

4.7 Rimelige pensionsrettigheder i relation til reguleringskravet

Som behandlet i afsnittet ovenfor, kan det udløse et reguleringskrav, såfremt en ægtefælle har overført midler fra sin delingsformue til egne aktiver, der ikke indgår i formuedelingen, jf. ÆFL § 38, stk. 1. Visse overførsler fra delingsformuen, vil imidlertid ikke medføre et reguleringskrav:

Det følger af ægtefællelovens § 38, stk. 2, at overførsel af midler til pensionsrettigheder omfattet af § 34, stk. 1, ikke medfører et reguleringskrav. Pensionsrettigheder efter ægtefællelovens § 34, stk. 1 omfatter *rimelige pensionsrettigheder*. En ægtefælles rimelige pensionsrettigheder vil således ikke indgå i formuedelingen på skiftet, jf. § 38, stk. 2, jf. § 34, stk. 1. Dette betyder, at hvis en ægtefælle flytter midler fra sin delingsformue til sin pensions, så vil det ikke udløse et reguleringskrav, såfremt der er tale om rimelige pensionsrettigheder.

Det er således relevant at undersøge, hvad en "rimelig pensionsrettighed" dækker over. Den ægtefælle, der ønsker at udtage sin pension forlods, bærer bevisbyrden for, at pensionsordningen er rimelig.⁵¹ For at komme nærmere hvad er forstås ved en "rimelig pensionsrettighed", og dermed

⁵¹ Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 280.

i hvilket omfang disse kan udtages forlods, er det relevant at se nærmere på ægtefællelovens § 34, som er en videreførelse af den tidligere gældende retsvirkningslov § 16 b, uden indholdsmæssige ændringer.⁵²

Det afgørende er, om pensionsrettigheden kan kategoriseres som rimelig eller ikke-rimelig, eftersom kun rimelige pensionsrettigheder ikke indgår i formuedelingen ved skilsmisse, jf. ÆFL § 34, stk. 1. Rimelige pensioner skal således ikke deles på skiftet, men vil derimod følge personen. Hver ægtefælle kan udtage egne rimelige pensionsrettigheder forlods på skiftet. Er der derimod tale om en ikke-rimelig pensionsrettighed, vil denne blive inddraget ved lighedelingen i forbindelse med skiftet. Bestemmelsen ligestiller pensionsmæssigt ægtefæller med en større aldersforskel; en væsentlig yngre ægtefælle ville blive stillet bedre rent pensionsmæssigt, såfremt det ikke var muligt for den ældste ægtefælle at udtage sin rimelige pension forlods.⁵³

I både betænkningen og de almindelige bemærkninger til lovforslaget til retsvirkningsloven fremgår det, at forarbejderne har ønsket, at en ægtefælle bør kunne indrette sig efter at få den pension, som svarer til dennes uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige pension.⁵⁴ Det følger endvidere af forarbejderne, at der ved vurderingen af om en pensionsrettighed er rimelig eller ej, skal der lægges vægt på to forskellige forhold. For det første ægtefællens egen situation, og for det andet ægtefællernes samlede økonomiske situation.⁵⁵ Det faktum, at der skal lægges vægt på begge disse forhold betyder, at en pensionsrettighed, som isoleret set ikke er rimelig, alligevel kan forlodsudtages på skiftet i visse tilfælde. Ifølge forarbejderne, kan dette forekomme, for den pensionsmæssigt ringest stillede ægtefælle. Eksempelvis hvis en ægtefælles pension isoleret set ikke er rimelig, men ud fra ægtefællernes samlede situation alligevel kan udtages forlods.⁵⁶

⁵² L 178, specielle bemærkninger til § 34, s. 140.

⁵³ Nørgaard, Irene, 2007, s. 27.

Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018. s. 25.

⁵⁴ L 146, alm. bemærkninger, punkt 3.2.1,
Bet. nr. 1466/2005, s. 186.

⁵⁵ L 146, specielle bemærkninger til § 16 b,
Bet. nr. 1466/2005, s. 190.

⁵⁶ Abrahamsen, Gitte M., 2014, s. 96.

For at kunne vurdere hvorvidt en pensionsrettighed er rimelig ud fra den pågældendes egen situation, er det nødvendigt at skelne mellem om ægtefællen er lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende. Begge situationer vil blive uddybet i de følgende afsnit.

4.7.1 Rimelighedsvurderingen for lønmodtagere

Nærværende afsnit vil omhandle vurderingen af en pensionsrettigheds rimelighed, ud fra ægtefællens egen situation, når den pågældende er lønmodtager.

Det følger af forarbejderne, at det for lønmodtagere gælder, at sædvanlige arbejdsmarkedspensioner anses for at være rimelige. Dette skyldes, at disse pensioner følger det niveau der er almindeligt accepteret indenfor det pågældende erhvervsområde. Der er således sket en stillingtagen til, hvad det sædvanlige pensionsniveau er for arbejdsområdet.⁵⁷ De fleste lønmodtagere er omfattet af en arbejdsmarkedspension, hvorfor det sjældent er vanskeligt at vurdere rimeligheden af pensionen for denne gruppe.⁵⁸

Der forekommer imidlertid tilfælde, hvor en lønmodtager ikke er omfattet af arbejdsmarkedspensionen. Ægtefællelovens § 34 skal forstås som en videreførelse af retsvirkningslovens § 16 b⁵⁹, og det følger af bemærkningerne til retsvirkningslovens § 16 b, at det rimelige pensionsniveau for en ægtefælle, der ikke er omfattet af en pensionsordning som led i dennes ansættelse, må være det passende eller fornuftige niveau ud fra uddannelses- og arbejdsmæssige baggrund.⁶⁰ Af lovforslaget til ægtefællelovens § 34 fremgår, at en lønmodtager der ikke er omfattet af en arbejdsmarkedspension, kan indbetale tilsvarende og regelmæssige bidrag.⁶¹

Det afgørende tidspunkt for om en lønmodtagers pensionsindbetaling kan anses for at være rimelig, er selve indbetalingstidspunktet.⁶² Ekstra indbetalinger vil generelt set ikke være at betragte som rimelige. Det samme gør sig gældende for forhøjede indbetalinger – heller ikke selvom

⁵⁷ L 178, specielle bemærkninger til § 34, s. 139.

⁵⁸ Abrahamsen, Gitte M., 2014, s. 96-97.

⁵⁹ L 178, specielle bemærkninger til § 34, s. 140.

⁶⁰ L 146, specielle bemærkninger til § 16 b.

⁶¹ L 178, specielle bemærkninger til § 34, s. 139.

⁶² L 178, specielle bemærkninger til § 34, s. 139.

Abrahamsen, Gitte M., 2014, s. 111-112.

indbetalingen sker som en kompensation for, at være kommet sent i gang med opsparingen.⁶³ Dette benævnes også *opfyldningspension*, og var omdrejningspunktet i afgørelsen TFA 2017.49 Ø, som vil blive gennemgået i afsnit 4.8.1.

4.7.2 Rimelighedsvurderingen for selvstændige

Nærværende afsnit vil omhandle vurderingen af en pensionsrettigheds rimelighed, ud fra ægtefællens egen situation, når den pågældende er selvstændigt erhvervsdrivende.

Det er ikke usædvanligt, at selvstændigt erhvervsdrivende har et anderledes pensionsopsparingsforløb end lønmodtagere. For selvstændigt erhvervsdrivende tillades mere svingende størrelsesmæssige indbetalingsbeløb, såvel som mindre regelmæssige indbetalinger. Det afgørende for forlodsudtagelsen er imidlertid stadig, om indbetalingerne er rimelige, jf. ÆFL § 34, stk. 1. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ved vurdering må der lægges vægt på virksomhedens økonomiske forhold, og om indbetalingerne kan anses for at være rimelig på baggrund heraf.⁶⁴ Ministeren for familie- og forbrugeranliggender er tidligere blevet spurgt specifikt til, hvornår en pensionsrettighed skal anses for at være rimelig. Hertil svarede ministeren, at der for selvstændige erhvervsdrivende skal ske en vurdering af, om pensionsindbetalingerne er sædvanlige, men at der dog må foretages en samlet og konkret vurdering af de økonomiske forhold for virksomheden.⁶⁵

Udover virksomhedens økonomiske forhold, er det generelt antaget i den juridiske litteratur, at også den pågældendes uddannelses- og arbejdsmæssige baggrund er relevant for vurderingen.⁶⁶ Ved at lægge vægt på både virksomhedens økonomiske forhold og den uddannelses- og arbejdsmæssige baggrund forsøges at skabe en objektiv målestok for vurderingen af den selvstændige erhvervsdrivendes indbetaling(er). En rimelig pension for en selvstændig erhvervsdrivende må forstås, som når den selvstændige er stillet på samme måde som een med tilsvarende uddannende, som har samme indtægtsniveau og samme alderstrin. Vedkommende må således indrette sig på at

⁶³ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 204.

⁶⁴ L 178, specielle bemærkninger til § 34, s. 139.

Abrahamsen, Gitte M., 2014, s. 112-114,

Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 202-204.

⁶⁵ Familieministerens svar af 09.02.2006, spg. 1, REU L 146, s. 3.

⁶⁶ Abrahamsen, Gitte M., 2014, s. 113.

få en pension, der størrelsesmæssigt svarer til vedkommendes uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige baggrund.⁶⁷

Rimelighedsvurderingen af en selvstændig erhvervsdrivendes pensionsindbetalinger, skal således ske under hensyn til virksomhedens økonomiske forhold, samt vedkommendes uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige baggrund. Det må bemærkes, at dette i visse tilfælde kan medføre en vanskelig vurdering, eftersom det ikke givet at disse forhold altid følges ad. Der kan forekomme tilfælde, hvor en virksomhed opnår stor økonomisk succes, og dermed har gode økonomiske forhold, men hvor den uddannelsesmæssige baggrund ikke giver anledning til stor pensionsindbetaling. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis vedkommende med den succesfulde virksomhed er ufaglært, og dermed ikke har nogen uddannelse. Der må således efter min opfattelse skulle foretages et skøn ud fra den konkrete situation, når rimeligheden af en pensionsrettighed for en selvstændig erhvervsdrivende skal vurderes. Dette synspunkt understøttes også i den juridiske litteratur, og Gitte M. Abrahamsen anfører, at der ikke altid vil være et sammenligningsgrundlag.⁶⁸

På baggrund af lovbestemmelsen og forarbejderne hertil, er det således ikke muligt at give mere specifikke retningslinjer for rimelighedsvurderingen. Jørgen U. Grønberg anfører, at årlige indbetalinger på 15-20% af virksomhedens overskud utvivlsomt må anses for at være rimelige, men at årlige indbetalinger på 30% af overskuddet formentlig vil anses for at være urimelige – for så vidt angår den overskydende del på 10-15%.⁶⁹ Retspraksis må inddrages for at afklare rimelighedsvurderingen nærmere.

4.7.3 Retspraksis om pensionsrettigheders rimelighed

Når der skal foretages en vurdering af pensionsrettigheders rimelighed, efterlades et vist skøn til domstolene. Dette medfører, at retspraksis på området er relevant for forståelsen af den vurdering, der skal foretages, i relation til hvorvidt en pensionsrettighed kan udtages forlods på skiftet.

⁶⁷ Abrahamsen, Gitte M., 2014, s. 112-114.

⁶⁸ Abrahamsen, Gitte M., 2014, s. 114.

⁶⁹ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 277.

Retspraksis kan særligt yde bidrag til forståelsen af rimelighedsvurderingen for selvstændigt erhvervsdrivende. Relevant retspraksis vil blive gennemgået nedenfor.

TFA 2017.49 Ø

Det forekommer, at en ægtefælle i perioden op mod en separation eller skilsmisse, foretager ekstraordinære indbetalinger til pensioner. Dette var tilfældet i TFA 2017.49 Ø, som drejede sig om M og H der blev separeret den 10. juni 2008. Kort før ægteskabets ophør havde M indbetalt til sin pensionsordning; 330.000 kr. den 8. maj 2008 og 9.000 kr. den 26. maj 2008. Indbetalingerne skyldtes, at M's pension var langt mindre end H's, og M ønskede at forøge sin pension, således den kom op på niveau med H's.

M og H's bodele blev i forbindelse med separationen gjort op, og M's bodel udgjorde 862.124 kr., og H's bodel udgjorde 249.953 kr. Pensionsopsparingerne lød på henholdsvis 676.947 kr. for M, og 765.794 kr. for H.

M startede 1. oktober 2006 sit eget firma, og pr. 1. maj 2008 udbetalte han 60.000 kr. i løn til sig selv hver måned, og han indbetalte 9.000 kr. til sin pension hver måned. Da han indbetalte 330.000 kr. på sin pensionsopsparing den 8. maj 2008, var det således mere end de sædvanlige 9.000 kr.

M havde indbetalt 15% af sin løn på sin pensionsopsparing hver måned siden 2003, foruden én gang hvor han indbetalte et ekstraordinær stort beløb på 30-40.000 kr.

M udtalte til retten, at da han indbetalte 330.000 kr. til sin pension den 26. maj 2008, var han klar over, at der var risiko for, at ægteskabet ikke ville blive opløst, men at han håbede på, at dette ikke var tilfældet. Desuden forklarede M, at ægtefællerne havde talt om, at hans pensionsopsparing skulle bringes op på højde med H's. M forklarede, at hans lave pensionsopsparing skyldtes, at han ikke havde en tilsvarende stor pension, som følge af at han havde ventet på, at hans revisor ville godkende, at der var overskud i hans virksomhed til at pensionsindbetale, og derudover at han havde haft meget travlt i hans firma.

Byretten udtalte, at ægtefæller kan udtage rimelige pensionsrettigheder forlods af fællesboet, jf. RVL § 16 b, stk. 1. Såfremt en ordning ikke kan anses for at være rimelig, kan den i stedet have præg

af at være en ekstra opsparing, hvormed værdien heraf skal deles, jf. RVL § 16 b, stk. 3. Byretten henviste til bemærkningerne til loven, og udtalte at der ved afgørelsen af, hvorvidt en pensionsrettighed er rimelig eller ej, må lægges vægt på både den pågældende ægtefælles egen situation og indtjeningsforhold, samt på ægtefællernes samlede situation. Byretten vurderede, om M's pension kunne anses for at være rimelig ud fra parternes samlede økonomiske forhold, og henviste i den forbindelse til forarbejderne til loven. Byretten henviste til, at pensionsindbetalinger udover det sædvanlige, anses for at være rimelige, såfremt formålet hermed har været at bringe den i pensionsmæssig henseende ringest stillede ægtefælle op på niveau med den anden ægtefælle. Dette betyder, at den ægtefælle, der er ringest stillet i forhold til pensionsordninger, har mulighed for at indbetale mere end sædvanlige indbetalinger for at nå op til den anden ægtefælles niveau, og at disse pensionsindbetalinger stadig vil anses for at være rimelige pensionsindbetalinger. Dette kaldes også opfyldningspension.

Byretten lagde til grund, at M var den pensionsmæssigt ringest stillede af ægtefællerne. Imidlertid fandt byretten, at grænserne for en rimelig opsparingspension var overskredet. Byretten begrundede dette med, at pensionsindbetalingen på 330.000 kr. fraveg det sædvanlige indbetalingsmønster, samt at det var sandsynliggjort, at indbetalingen var sket kort tid før separationen for at undgå en lighedeling, eftersom M var klar over, at en separation eller skilsmisse var nært forestående. Byretten fandt, at pensionsindbetalingerne overskred rimelighedsgrænserne for en opfyldningspension, hvormed beløbet ikke kunne holdes udenfor formuedelingen.

M ankede afgørelsen til landsretten, og parterne afgav supplerende forklaringer:

M forklarede, at han tidligere havde foretaget en ekstraordinær pensionsindbetaling på ca. 30-40.000 kr., og at den store indbetaling på 330.000 kr., var fordi han ønskede at bringe sin pension op på niveau med H's. Herudover forklarede M, at pensionsberegninger viste, at han var nødt til at foretage supplerende indbetalinger, indtil han fyldte 67 år, hvis han på dette tidspunkt skulle kunne opretholde sin levestandard.

H forklarede, at parterne hvert år havde talt om, at M skulle indbetale til sin pensionsordning op til den skattefrie grænse på ca. 30.000 kr., men at hun ikke var klar over, at M også løbende havde indbetalt til sin pension. M og H havde drøftet indbetalingen op til den skattefrie grænse i

forbindelse med separationsansøgningen, men H havde aldrig hørt M tale om en indbetaling på 330.000 kr.

Landsretten anså M's pensionsindbetalinger den 8. maj 2008 og den 26. maj 2008 for at være ekstraordinære indbetalinger. Disse to indbetalinger udgjorde tilsammen 339.000 kr., hvilket væsentligt oversteg M's tidligere indbetalinger. Landsretten fandt, at disse to indbetalinger mere end fordoblede hans pensionsopsparing.

Landsretten lagde vægt på, at M og H havde drøftet muligheden om separation i april 2008, og at ansøgningen om separation blev indsendt den 17. maj 2008, hvorefter parret blev endeligt separeret den 10. juni 2008. Landsretten bemærkede, at indbetalingen den 26. maj, som lød på 9.000 kr., var sket efter parret havde indgivet separationsansøgningen. Landsretten foretog en samlet vurdering af tidspunktet og størrelsen for de to ekstraindbetalinger, set i forhold til M's tidligere pensionsindbetalinger, samt værdien af hans pensionsopsparing forinden indbetalingerne. På baggrund heraf fandt landsretten, at indbetalingerne i maj 2008 ikke var at anse for at være rimelige pensionsrettigheder, hvormed de ikke kunne udtages forlods af fællesboet, jf. RVL § 16 b, stk. 1.

Det kan af dommen udledes, at der ved vurderingen af, om en pensionsrettighed kan anses for at være rimelig, må lægges vægt på både den pågældende ægtefælles egen situation og indtjeningsforhold samt på ægtefællernes samlede situation. Derudover, at både byretten såvel som landsretten lagde vægt på, at pensionsindbetalingerne var sket på et tidspunkt hvor parret havde drøftet muligheden for en separation. Pensionsbeløbenes størrelse samt indbetalingstidspunktet, som lå meget tæt på separationen, var således afgørende momenter i denne afgørelse.

[U 2018.1539 H](#)

Højesteret har i U 2018.1539 H vurderet rimeligheden af en pensionsrettighed for en selvstændig erhvervsdrivende. I denne afgørelse skulle Højesteret tage stilling til, hvorvidt en ægtefælles pensionsrettighed var rimelig, og dermed kunne udtages forlods af fællesboet ved skilsmisse, jf. RVL § 16 b. Eftersom retsvirkningslovens § 16 b nu er videreført til ægtefællelovens § 34, kan afgørelsen stadig yde bidrag til forståelse af rimelighedsvurderingen.

Dommen U 2018.1539 H handlede om, hvorvidt en del af M's pensionsindbetalinger i årene op til skilsmisse skulle indgå i bodelingen. Ægtefællerne M og H blev gift i 1996 og havde formuefællesskab. M og H blev senere skilt, og ophørsdagen var den 22. januar 2014. M, der var uddannet læge, var i 2007 startet som selvstændig, og han opsparede i sin virksomhed. I de sidste år op til skilsmissen havde han nedbragt denne opsparing for i stedet at indbetale på en pension. Under ægtefælleskiftet nedlagde M påstand om, at H tilpligtedes at anerkende, at M kunne udtage sine pensionsordninger. H var i 2010 blevet tilkendt førtidspension, hvorfor det var M der afholdt de fleste af ægtefællernes udgifter. H modtog af M et fast beløb hver måned, og derudover modtog hun også hver måned sin pension og førtidspension. I 2014 blev ægtefællerne skilt.

Forinden M blev selvstændig, var han offentligt ansat og indbetalte det overenskomstmæssige pensionsbidrag, der udgjorde op til 18% af hans løn. Efter M blev selvstændig var pensionsindbetalingerne på gennemsnitligt 8,48% af indtægten for årene 2007-2010 samt 2013. For 2011 og 2012 lød pensionsindbetalingerne på henholdsvis 31,89% og 24,06% af indtægterne – altså højere end de andre år.

M mente, at hans pensionsindbetalingerne skulle anses for at være rimelige, hvorfor de kunne udtages forlods. Under sagen forklarede M, at hans samlede pensionsindbetalinger for tiden hvor han har været selvstændig udgjorde under 18% pr. år, hvorfor H ikke blev ringere stillet end hvis han hvert år havde indbetalt 18% til sin pension - ligesom da han var offentligt ansat. Endvidere forklarede M, at de store pensionsindbetalinger i 2011 og 2012 skyldtes, at han i opstarten som selvstændig indbetalte mindre, for så at kompensere for dette når indtjeningen gjorde det muligt i de efterfølgende år.

H gjorde gældende, at den del af pensionsindbetalingerne der oversteg 18% af indtægten skulle inddrages i fællesbodelingen. H henviste til, at det havde været muligt for M at indbetale 18% hvert år, hvorfor det forhold, at han havde valgt at opspare i virksomheden i starten, ikke kunne berettige ham til at indbetale uforholdsmæssige beløb på sin pension i de efterfølgende år. H anførte, at de store pensionsindbetalinger i 2011 og 2012 var sket med det formål at holde midlerne udenfor

bodelingen, eftersom M havde haft mistanke om fremtidig skilsmisse. Endvidere mente H, at pensionsindbetalingerne ikke var at anse for værende rimelige og derfor skulle deles.

Byretten fandt, at M's pensionsindbetalinger ud over 18% skulle indgå i bodelingen. Byretten begrundede dette med, at M under hele perioden som selvstændig havde haft muligheden for at indbetale til sin pensionsordning. Byretten lagde vægt på, at M i de sidste år inden skilsmissen havde nedbragt virksomhedens opsparing, med det formål at han i stedet kunne indbetale ekstra store beløb til sin nyoprettede pension. Byretten fandt ikke, at dette kunne betragtes som hverken sædvanligt eller rimeligt.

Afgørelsen blev af M anket til landsretten, og parterne afgav supplerende forklaringer for retten: Supplerende forklarede M, at han fra 2007-2009 havde haft en usikker indtjening, hvilket var årsagen til manglende pensionsindbetaling. Derudover, at hans indtjening var gået til forsørgelse af familien, eftersom H ingen indtjening havde. Herudover forklarede M, at han var blevet kontaktet af sin pensionskasse med besked om, at han skulle indbetale bidrag i år 2010 for at bevare sin livsforsikring. Han blev af banken rådgivet om muligheden for at indbetale 30% af indtægten på en pensionsordning, hvilket han valgte at gøre, fordi han var bagud set i forhold til hans alder og forventet resterende arbejdstid samt levetid. Dette var således, ifølge M, årsagen til de store pensionsindbetalinger i 2011 og 2012. Desuden påstod M, at han ikke havde forsøgt at snyde H, og at han ikke troede parret ville ende med en skilsmisse, på trods af at H tidligere havde talt om muligheden herfor. M havde opfattet H's påtale om skilsmisse som tomme trusler, for at trumfe sin vilje igennem når der var konflikter mellem parterne. Endvidere, havde parret set på to boliger i forbindelse med flytning i 2010 og 2011, hvormed han ikke havde anset en skilsmisse som en snarlig realitet.

H forklarede supplerende til landsretten, at parret i 2009 havde været enige om en skilsmisse, og kun på grund af uenigheder om deleordningen med børnene, blev dette ikke en realitet. Desuden forklarede H, at de ikke havde haft et samliv som ægtefæller siden 2010, og at det havde været et ulykkeligt ægteskab, indtil de blev endeligt skilt i 2014.

Landsretten henviste til, at M's pensionsindbetalinger for 2011 og 2012 udgjorde henholdsvis 31,89% og 24,06% af indtægterne. Den gennemsnitlige procentmæssige indbetaling for 2007-2010 samt i 2013 var 8,48% af indtægten. Landsretten lagde desuden vægt på, at der skulle foretages en rimelighedsvurdering på tidspunktet for pensionsindbetalingerne, og at der ikke var særlige omstændigheder der gav anledning til at fravige dette udgangspunkt. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse, hvormed den andel af indbetalingerne der i 2011 og 2012 oversteg 18% af den årlige indtægt, skulle indgå i fællesbodelingen.

Landsrettens afgørelse blev anket af M, hvorfor sagen endte i Højesteret.

Højesteret skulle nu tage endeligt stilling til, om M's pensionsindbetalinger kunne anses for værende rimelige. Under Højesterets stillingstagen, til hvad der må forstås som "rimelige pensionsrettigheder", henviste retten til forarbejderne til retsvirkningslovens § 16 b og udtalte, at der måtte foretages "en snæver afgrænsning" af, hvad der anses som en rimelig pensionsrettighed. Ligeledes, at der ved vurderingen af rimeligheden, må tages udgangspunkt i den sædvanlige arbejdsmarkedspensionsindbetaling for erhvervsgruppen på indbetalingstidspunktet - i dette tilfælde gruppen af læger, eftersom dette var M's arbejde.

Højesteret fandt, at en indbetaling højere end den sædvanlige arbejdsmarkedspension, som udgangspunkt ikke er rimelig, for så vidt angår den del der overstiger det sædvanlige niveau. Desuden bemærkede Højesteret, at en høj pensionsindbetaling som skal kompensere for manglende eller lave indbetalinger årene forinden, ikke i sig selv kan føre til, at efterfølgende høje indbetalinger er rimelige. Herudover fandt Højesteret, at der for selvstændigt erhvervsdrivende skal tages hensyn til, at disse ofte har et anderledes pensionsopsparingsforløb end lønmodtagere, hvorfor rimelighedsvurderingen må foretages ud fra virksomhedens økonomiske forhold. Det må påhvile den selvstændige at godtgøre, at en indbetaling er rimelig ud fra virksomhedens økonomiske forhold. Hertil påpegede Højesteret, at udgangspunktet er, at indbetalinger der er større end de sædvanlige arbejdsmarkedspensionsindbetalinger på det givne tidspunkt, ikke kan holdes ude af bodelingen på skiftet. Højesteret bemærkede, at der ved rimelighedsvurderingen må lægges vægt på både ægtefællens egen situation og indtjeningsforhold, samt på ægtefællernes samlede situation.

Højesteret påpegede, at M ikke havde påvist omstændighederne der kunne begrunde, at hans høje indbetalinger i 2011 og 2012 var rimelige. Højesteret udtalte: *"En årlig indbetaling ud over det, der svarer til sædvanlig arbejdsmarkedspension, kan som udgangspunkt ikke anses som rimelig for så vidt angår den del af pensionsindbetalingen, der overstiger sædvanlig arbejdsmarkedspension."* Således fandt Højesteret, at den del der af M's pensionsindbetalinger der oversteg 18% af indtjeningen det pågældende år, skulle indgå i fællesbodelingen, eftersom den del oversteg rimelighedsniveauet. Således skulle M lade sine ekstraordinære pensionsindbetalinger fra 2011 og 2012 indgå i lighedelingen i forbindelse med ægtefællernes skilsmisse, jf. RVL § 16 b.

I afgørelsen nævner Højesteret to tilfælde hvor udgangspunktet om, at rimelige pensionsrettigheder ikke indgår i formuedelingen, kan fraviges: For det første hvis den ægtefælle der indbetaler mere end den sædvanlige pension, er den der i forvejen har den mindste pensionsopsparing af ægtefællerne. I sådanne tilfælde må indbetalingen anses for at være rimelig. For det andet, hvis årsagen til, at ægtefællen er kommet bagud med pensionsindbetalinger, skyldes familiemæssige grunde til, at vedkommende har været fraværende på arbejdsmarkedet. Desuden udtaler Højesteret, at der kan forekomme flere situationer end de to nævnte, hvorefter det kan findes rimeligt, at en ægtefælle i et år indbetaler højere beløb til pension end den sædvanlige arbejdsmarkedspension, for at kompensere for manglende eller lave indbetalinger i andre år.

Det må bemærkes, at når Højesteret kommer frem til det resultat, at pensionsindbetalingerne over 18% ikke fandtes at være rimelige, så er denne procentsats knyttet til det sædvanlige pensionsniveau for erhvervsgruppen læger. Der kan af den grund ikke udledes nogen generel retningslinje om, at denne procentsats vil gælde for andre faggrupper.

Afgørelsen behandlede desuden også spørgsmålet om hvorvidt H's gruppelivsforsikring beløbende sig til 142.000 kr., som var udbetalt som et engangsbeløb i forbindelse med tilkendelse af førtidspension, skulle indgå i fællesbodelingen. Nærværende afhandling behandler ikke sammenblandingensproblematikken om udbetaling af personskadeerstatning, hvorfor spørgsmålet herom ikke er inddraget i gennemgangen af dommen.

Det forhold, at der i U 2018.1539 H blev lagt vægt på, hvad der på indbetalingstidspunktet er rimeligt og sædvanligt for en sammenlignelig erhvervsgruppes arbejdsmarkedspensionsindbetaling, ses også i andre afgørelser:

Skifteretten i Lyngby afsagde dom af 15. juli 2016 (SKS 294/2016), hvor det blev fastlagt, at M kunne udtage sin pensionsrettighed forlods på skiftet, eftersom han alene havde indbetalt hvad der for hans job, branche og indtægt fandtes at være rimeligt og sædvanligt indenfor den finansielle branche. Pensionsordningen lød på 2.050.000 kr.⁷⁰

Det må bemærkes, at pensionens størrelse ikke alene er afgørende for, om en pension kan ses for at være rimelig, og dermed kan udtages forlods. I Herning afsagde skifteretten dom af 26. september 2016 (SKS 794/2015) hvor M's pensioner, der udgjorde over 12,5 mio. kr., fandtes at være rimelige, eftersom han ikke havde indbetalt mere end 5% af sin samlede indtægt til pensionsordninger under ægteskabet, ligesom han i de år, hvor han havde foretaget pensionsindbetaling ikke havde indbetalt over 10% af virksomhedens indtægt. Her blev der lagt vægt på den procentmæssige størrelse af den samlede indtægt.⁷¹

4.8 Kortvarige ægteskaber i relation til pensionsrettigheder

Udgangspunktet er, at det alene er de rimelige pensionsrettigheder som kan udtages forlods på ægtefælleskiftet, jf. ÆFL § 34, stk. 1. Anderledes forholder det sig imidlertid, når der er tale om et kortvarigt ægteskab.

For kortvarige ægteskaber gælder det, at *samtlig*e pensionsrettigheder kan udtages forlods, og dermed ikke indgår i formuedelingen, jf. ÆFL § 35, stk. 1. Det er ikke ordlydsmæssigt defineret, hvornår der er tale om et kortvarigt ægteskab. Det følger af forarbejderne til loven, at et ægteskab betragtes at være kortvarigt hvis det har varet i mindre end fem år. Forudgående samliv medregnes som udgangspunkt ikke i de fem år. Også i den juridiske litteratur antages det, at et ægteskab er kortvarigt såfremt det ikke har varet mere end fem år.⁷² Fem-års grænsen for kortvarige ægteskaber

⁷⁰ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 294.

⁷¹ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 295.

⁷² L 178, alm. bemærkninger pkt. 3.4.1.2, s. 25, Karnov.dk, note 89 til ÆFL § 35, stk. 1, Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 304.

er prøvet i praksis, og i TFA 2017.39 V blev et ægteskab, der havde været i fire år og ti måneder anset for at være kortvarigt, hvormed ægtefællerne hver især kunne forlodsudtage deres pensionsrettigheder. Formålet med denne fem-års grænse er, at en ægtefælle ikke får del i den andens pensionsopsparing efter blot få års ægteskab.⁷³

Ifølge betænkningen, skal der ikke tages hensyn til forudgående samliv. Et forhold hvor parterne har levet sammen i tolv år, og herefter har været gift i yderligere fire år, vil efter ægtefællelovens § 35 være et kortvarigt ægteskab, hvormed ingen pensionsrettigheder vil indgå i formuedelingen, eftersom samtlige pensioner kan udtages forlods. Det faktum, at grænsen går ved fem år kan forekomme mærkværdigt, og det er da også debatteret i den juridiske litteratur, hvorvidt det virker meningsfuldt at skulle forstå grænsen så absolut. I artiklen TFA 2017.67-75 anfører Irene Nørgaard, at grænsen på de fem år skal anskues ret absolut, og at grænsen kun bør fraviges hvis det forudgående samliv vægter særligt for noget andet. Nørgaard giver det eksempel, at for at fravige fem-års grænsen, må der nok kræves noget i retningen af et 19 år langt samliv forinden et ægteskab, hvor der har været fuldstændig fælles økonomi samt børn indblandet.⁷⁴

Der skal således ikke foretages nogen rimelighedsvurdering for så vidt angår ægtefællers pensionsrettigheder, når ægteskabet har været kortvarigt, jf. ÆFL § 35, stk. 1. Hvis en ægtefælle har indbetalt uforholdsmæssigt store beløb ind på sine pensioner, og ægteskabet har været kortvarigt, vil dette kunne medføre et misbrugskrav efter ægtefælleloven § 40.⁷⁵ Dette vil blive behandlet nærmere i kapitel 5, afsnit 5.5, om misbrugskrav ved kortvarige ægteskaber.

4.9 Delkonklusion

Om ægtefællelovens § 38, kan det konkluderes, at bestemmelsen har til formål at udligne de naturlige forskydninger der opstår i ægteskabet, når der flyttes midler fra delingsformuen til særeje. Reguleringskravet kan anvendes, hvor en ægtefælle har flyttet midler fra sin delingsformue, til egne aktiver, der kan holdes ude fra lighedelingen. Kravet ses ofte i de tilfælde, hvor en ægtefælle har

Familieministerens svar af 07.04.2006, spg. 13. REU L 146.

⁷³ Nørgaard, Irene, 2007, s. 40-41,

Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018. s. 208-209.

⁷⁴ Nørgaard, Irene, TFA 2017.67-75.

⁷⁵ Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 304

forbedret sit særeje med midler fra delingsformuen. Det er ikke en betingelse, at overførslen skal have karakter af misbrug eller illoyalitet, førend kravet kan anvendes.

Det kan konkluderes, at reguleringskravet som udgangspunkt fastsættes til størrelsen af det overførte beløb, men at der må foretages et samlet skøn på baggrund af tidspunktet for overførslen, stigning og fald i værdien af de omhandlende aktiver og passiver, ægtefællernes formueforhold og omstændighederne i øvrigt. Der er debat i den juridiske litteratur uenighed om, hvorvidt kravet kan fastsættes højere end den reelle overførsel, eller om det skal fastsættes som tabet i delingsformuen. Det er ikke muligt at fastlægge en bestemt måde, hvorpå reguleringskravet skal opgøres. Ej heller er det muligt at fastlægge, om dispositioner foretaget før ægteskabet kan udløse et reguleringskrav, da dette også er debatteret i den juridiske litteratur, og ikke er omtalt af forarbejderne til loven og endnu ikke afprøvet i retspraksis. Det er min opfattelse, at reguleringskravet kan finde anvendelse for dispositioner foretaget før ægteskabet, såvel som det antages af Anne Louise Bormann, Johan Hartmann Stæger og Ib Hounsgaard Trabjerg samt Linda Nielsen og Irene Nørgaard.

Det kan konkluderes, at reguleringskravet ikke kan finde anvendelse, såfremt der er forbrugt delingsformuemidler til at betale en usikret gæld, der ikke har tilknytning til et aktiv, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 29, stk. 3.

Det er uafklaret, hvorvidt der vil opstå et reguleringskrav, når delingsformuen er blevet reduceret, fordi der er sket fradrag for gæld efter ægtefællelovens § 29, stk. 2, 2. pkt. Situationen forekommer, når en ægtefælle har gæld med sikkerhed i aktiver, der ikke indgår i delingen, og der kan ske fradrag herfor i delingsformuen, fordi gælden overstiger vedkommendes formue, der ikke indgår i delingen. Således vil et særejeunderskud belaste delingsformuen. Hvorvidt denne situation vil udløse et reguleringskrav forekommer ikke klart. I betænkningen til ægtefælleloven fremgår det, at situationen vil medføre et reguleringskrav. Dette er imidlertid ikke gentaget i lovforslaget. Det er uvist, om dette er en bevidst undladelse fra forarbejdernes side, eller om det er en forglemmelse.

Det kan endvidere konkluderes, at reguleringskrav ikke finder anvendelse, såfremt der overføres midler fra delingsformuen til en rimelig pensionsrettighed, jf. ÆFL § 34, stk. 1. Dette skyldes, at pensionsrettigheder kan udtages forlods på skiftet, i det omfang de er rimelige. Lønmodtageres pensionsindbetalinger vil oftest være rimelige, eftersom indbetalingerne følger det almindelige

niveau på arbejdsmarkedet indenfor erhvervsområdet. For selvstændigt erhvervsdrivende, ses ofte et anderledes pensionsopsparingsforløb, hvilket giver anledning til en vanskeligere vurdering. Der må ved rimelighedsvurderingen lægges vægt på virksomhedens økonomiske forhold samt den uddannelses- og arbejdsmæssige baggrund. I afgørelsen TFA 2017.49 Ø, blev tidspunktet for pensionsindbetalingerne afgørelse, idet landsretten tillagde det betydning, at der var foretaget pensionsindbetalinger på et tidspunkt hvor ægtefællerne havde drøftet separation. Højesteret udtalte i dommen U 2018.1539 H at pensionsindbetalinger, udover det der svarer til sædvanlig arbejdsmarkedspension, ikke kan anses for at være rimelige, for så vidt angår den del der overstiger det sædvanlige niveau.

Kapitel 5 - Misbrugskravet (ÆFL § 40)

Ægtefællelovens § 40 handler om det misbrugskrav, som den ene ægtefælle kan få mod den anden ægtefælle i forbindelse med en skiftesituation. Bestemmelsen er en videreførelse af vederlagskravet i retsvirkningslovens § 23, stk. 2. Videreførelsen er sket uden indholdsmæssige ændringer.⁷⁶

5.1 Formålet med misbrugskravet

Der kan opstå et misbrugskrav, i de tilfælde hvor en ægtefælle *”ved misbrug af rådigheden over sin formue eller på anden uforsvarlig måde væsentligt [har] reduceret delingsformuen”*, jf. ÆFL § 40, stk. 1. Såfremt der er sket et sådant misbrug, har den anden ægtefælle krav på, *”at blive stillet som om formindskelsen ikke havde fundet sted”*. Kravet kan først gøres gældende ved formuedelingen, jf. ÆFL § 40, stk. 2.

Det følger af forarbejderne, at formålet med misbrugskravet er, at udligne det tab som den ene ægtefælle ellers ville lide, på grund af den anden ægtefælles uforsvarlige formindskelse af sin formue. Det må bemærkes, at misbrugskravet alene gælder for nedbringelse af delingsformuen, hvorfor misbrug af særeje ikke er omfattet af bestemmelsen.⁷⁷

⁷⁶ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 147.

⁷⁷ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 145.

Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 185,
Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 186.

Der kan være tale om et misbrug, når der er foretaget dispositioner der har reduceret delingsformuen, og hvor disse dispositioner har været uberettigede. Hvis den ene ægtefælle har formindsket sin delingsformue, vil den anden ægtefælle få udbetalt et mindre beløb ved lighedelingen, end hvis værdierne ikke var blevet flyttet. Ægtefællelovens misbrugskrav i § 40 omfatter de tilfælde, hvor en ægtefælle har handlet på en måde som er kritisabel i forhold til at have reduceret sin delingsformue.⁷⁸

5.2 Betingelser for anvendelsen af misbrugskravet

Ordlyden i ægtefællelovens § 40, stk. 1 stiller krav om, at delingsformuen skal være blevet "væsentligt formindsket", førend der kan være tale om et misbrug. Denne betingelse medfører, at der må laves en vurdering af væsentligheden. Om væsentligheden følger det af forarbejderne, at der skal ske en sammenligning af den rådende ægtefælles delingsformue før og efter den pågældende disposition. Endvidere følge det, at der må foretages en samlet bedømmelse af ægtefællens disposition(er), og at det er nødvendigt at se på både baggrunden for dispositionen såvel som tidspunktet for dispositionen. Om tidspunktet fremgår det forarbejderne, at: "Jo tættere ægtefællerne er på separation og skilsmisse, jo lavere vil grænsen være for, hvornår der er tale om misbrug."⁷⁹

Reglerne om misbrugskrav gælder for misbrug foretaget i hele ægteskabets periode. Imidlertid vil grænsen for hvornår der er tale om et misbrug være lavere, jo tættere ægtefællerne er på ægteskabets ophør, hvorfor kravet har størst relevans i forbindelse med separation og skilsmisse. I de tilfælde hvor et misbrug ligger langt tilbage i ægteskabet, vil det formentligt ofte blive anset for at være stiltiende accepteret af den anden ægtefælle, under forudsætning af at ægtefællen har haft kendskab hertil.⁸⁰

5.3 Opgørelsen af misbrugskravet

Det følger af bestemmelsens ordlyd, at en ægtefælle har krav på at blive stillet, som om formindskelsen af delingsformuen ikke havde fundet sted, jf. ÆFL § 40, stk. 1. Det følger ligeledes af

⁷⁸ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 181-182.

⁷⁹ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 146.

⁸⁰ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 146, Grønberg, Jørgen U., 2021, s. 354.

forarbejderne, at det afgørende for størrelsen på misbrugskravet er, hvor stort et tab ægtefællen har lidt på grund af den andens misbrugende disposition.⁸¹ Kravets størrelse skal gøres op i forbindelse med delingen af boet, og vil afhænge af det tab som kan dokumenteres. Selve størrelsen på misbrugskravet skal beregnes ud fra formuens reelle reduktion. Delingsformuens formindskelse vil danne maksimum for misbrugskravets størrelse. Herefter vil misbrugskravets størrelse være det nettodelingsformuetab som ægtefællen kan dokumentere, dvs. det reelle beløb som den misbrugende disposition har reduceret den andens lod med.⁸²

Såfremt et misbrugskrav overstiger begge ægtefællers delingsformue, må den ægtefælle der har været udsat for et misbrug, have lov at udtage halvdelen af den manglende del af misbrugskravet fra den misbrugende ægtefælles særeje eller udbetalte alders- og kapitalpension, supplerende engangssum og supplerende engangsydelse, jf. ÆFL §§ 34, stk. 2 og 35, stk. 2, tilhørende den misbrugende ægtefælle, jf. ÆFL § 40, stk. 3. Formålet hermed er, at ægtefællen skal stilles som om et misbrug aldrig har fundet sted. Misbrugskravet skal imidlertid først forsøges dækket af ægtefællernes delingsformue, hvorved ægtefællen kan udtage det beløb der svarer til nettoformindskelsen af delingsformuen. Herefter vil resten af delingsformuen blive delt lige mellem ægtefællerne. På denne måde opretholdes princippet om lighedeling af delingsformuen, eftersom begge parter ender med at have udtaget det samme beløb af delingsformuen inden selve lighedelingen; den misbrugende ægtefælle har udtaget beløbet inden lighedeling som følge af sit misbrug, og den anden ægtefælle må udtage samme beløb inden lighedelingen.⁸³

Et misbrugskrav kan kun gøres gældende ved formuedelingen, jf. ÆFL § 40, stk. 2. Kan der ikke opnås fuld dækning under skiftet, kan kravet senere gøres gældende mod den anden ægtefælle, dog kun for halvdelen af den del af kravet, der ikke blev dækket ved skiftet, jf. ÆFL § 40, stk. 4.

⁸¹ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 146.

⁸² Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 190,
Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 187-188.

⁸³ Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 188.

5.4 Misbrug i form af forbrug

Misbrugskravet kan gøres gældende for misbrug foretaget i al den tid ægteskabet består. Når et ægtepar vælger at lade sig skille, kan der forekomme en mellemliggende periode, bestående af tiden mellem det tidspunkt hvor parret ophæver samlivet, og indtil det tidspunkt hvor skilsmissen gennemføres. Det er især i tiden forinden og i denne mellemliggende periode, at misbrugskravet kan blive relevant.⁸⁴ Som tidligere nævnt, vil grænsen for et misbrug være lavere, jo tættere ægtefællerne er på separation eller skilsmisse.⁸⁵

Nærværende fremstilling vil straks nedenfor gennemgå retspraksis på området, for at søge at kunne klarlægge, hvilke momenter der spiller ind i vurderingen af, hvornår et misbrugskrav kan gøres gældende. Det må bemærkes, at der vil blive inddraget afgørelser omhandlende vederlagskravet efter retsvirkningslovens § 23, stk. 1, som var den bestemmelse der regulerede en ægtefælles misbrug indtil 2018, hvorefter misbrugskravet i ægtefællelovens § 40 trådte i kraft med virkning fra den 1. januar 2018. Retsvirkningslovens § 23, stk. 1 er nu, uden indholdsmæssige ændringer, videreført til ægtefællelovens § 40, hvorfor retspraksis herfra stadig yder bidrag til forståelsen af kravet.⁸⁶

I perioden op til skilsmisse hænder det, at en ægtefælle øger sit forbrug. Dette var tilfældet i TFA 1997.96 V. Afgørelsen drejede sig om M og H, der havde indgået ægteskab i 1962, og hvor H fraflyttede deres fælles bopæl i september 1989, og ægtefællerne blev skilt i april 1990. Sagsøger H nedlagde i den forbindelse påstand om et vederlagskrav i medfør af retsvirkningslovens § 23, stk. 1. Vederlagskravet var opgjort således, at det udgjorde halvdelen af det beløb hvormed M havde forringet sin bodel i perioden fra samlivsophævelsen og indtil skilsmissen. Dette beløb omfattede en hævning af et kontantbeløb på godt 216.000 kr. i banken, samt en overdragelse af M's personlige virksomhed til et anpartsselskab, som han stiftede for 80.000 kr. i november 1989. M solgte anparterne for 20.000 kr. i december 1989. Desuden havde M solgt sin Toyota, som han havde købt for 160.000 kr. i 1986, til parrets fællesbarn, i januar 1990 for 18.300 kr.

⁸⁴ Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 354.

⁸⁵ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 146.

⁸⁶ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 147.

Skifteretten fandt at M, i perioden fra ægtefællerne havde ophævet samlivet og indtil skilsmissen, havde haft et privatforbrug for midler hidrørende fra det hævede beløb i banken på godt 216.000 kr. Skifteretten lagde vægt på, at M ikke kunne redegøre for, hvortil beløbet var blevet forbrugt, hvorfor retten fandt, at forbruget havde haft en sådan karakter, at der forelå et misbrug af rådigheden over fællesboet. Endvidere fandt skifteretten, at det hævede kontantbeløb fra banken tillige var brugt som egenkapital i forbindelse med, at M overdrog sin personlige virksomhed til et anpartsselskab, hvilket beløb sig til 80.000 kr. Skifteretten fandt, at det ikke kunne godtgøres, at erhververen af anparterne, T, havde påtaget sig forpligtelser i forbindelse med driften, og at opgørelsen over M's bodel ikke indeholdt provenuet fra salget af anparterne. Desuden lagdes der vægt på den korte tid der var gået fra selskabets stiftelse og indtil overdragelsen. Skifteretten fandt, at M havde formindsket sin bodel med 80.000 kr., i en sådan grad at der var tale om en misbrug. Skifteretten lagde til grund, at M ikke kunne fremlægge en faktura for salget af Toyota'en til fællesbarnet, samt at fællesbarnet ikke mente at have været involveret heri. Skifteretten fandt, at Toyota'en ikke var blevet overdraget til sønnen B. Skifteretten opgjorde desuden bilens værdi til 75.000 kr., eftersom der ikke fandtes forhold der skulle have medført en større værdiforringelse end sædvanligt. Skifteretten udtalte, at M i perioden fra samlivsophævelsen og indtil skilsmissen, havde formindsket sin bodel i form af et misbrug der var så væsentligt, at H var berettiget til et vederlagskrav, jf. RVL § 23, stk. 1.

Dommen blev af M anket til landsretten, og han gentog sin påstand om frifindelse. Indstævnte H påstod dommen stadsfæstet. Det blev af landsretten lagt til grund, at M's bodel faldet med 547.617 kr. i perioden fra september 1989, hvor H fraflyttede parrets fælles bopæl, og indtil april 1990 hvor parret blev skilt. Landsretten lagde vægt på, at M ikke kunne redegøre for, hvad han havde brugt kontanthævningen på 216.000 kr. til. Ligeledes lagde landsretten vægt på, at M aldrig havde modtaget betaling for anpartsselskabet i forbindelse med salget til T, samt at M stadig var den reelle leder af selskabet efter salget, og at han senere havde tilbagekøbt selskabet igen til samme værdi som han havde solgt det for. Landsretten fandt, at M havde formindsket sin bodel ved oprettelse og salg af anpartsselskabet, og at dette udgjorde et misbrug. Herudover fandt landsretten, at det ikke var godtgjort, at der var sket en overdragelse af Toyota'en til sønnen B. Endeligt fandt landsretten,

at M samlet set havde misbrugt sin andel af fællesboet, hvorved han havde formindsket boet med et betydeligt beløb til skade for H, hvorfor H tilkendtes et vederlagskrav, jf. RVL § 23, stk. 1.

Det kan af dommen udledes, at et stort forbrug i perioden efter samlivets ophør og indtil skilsmissen, kræver en redegørelse for, hvorledes beløbet er blevet forbrugt. Såfremt en redegørelse ikke er mulig, vil det pege i retning af, at forbruget er et misbrug. Desuden kan det udledes, at salg af sit selskab kort før skilsmisse, ligeledes kan pege i retningen af et misbrug, især hvis erhververen reelt ikke overtager driften, samt at selskabet tilbagekøbes kort efter igen. Det kan udledes, at der således nok er en skærpet mulighed for at forbruge delingsmidler i perioden fra samlivsophævelse og indtil skilsmisse.

At en ægtefælle har et stort forbrug i perioden op til en skilsmisse var også tilfældet i TFA 2012.39 V, hvor M i de sidste seks måneder op til skæringsdagen hævede store beløb på sin konto. M og H blev separeret i 2006, og H påstod at have et vederlagskrav efter retsvirkningslovens § 23, stk. 1, idet hun mente, at M bevidst havde indrettet sig på skilsmissen rent økonomisk op til skæringsdagen. I de sidste seks måneder frem mod skæringsdagen havde M hævet beløb fra sin konto, hvorved han havde formindsket H's boslod fra 134.459 kr. til 68.252 kr. Ægtefællerne var uenige om hvorledes beløbene var blevet forbrugt. M mente at have brugt pengene til renovering af deres fælles hjem, hvorimod H mente, at pengene var et merforbrug, og skyldtes M's ønske om snarlig skilsmisse, og et forsøg på at indrette sig økonomisk herpå. Skifteretten nåede frem til det resultat, at de store hævnings på M's konto i perioden frem mod skæringsdagen var usædvanlige. Skifteretten lagde vægt på, at M ikke kunne redegøre for, hvad hævningserne dækkede over. Skifteretten imødekom således H's påstand om et vederlagskrav. Vestre Landsret stadfæstede dommen med henvisning til, at M ikke kunne dokumentere hvad beløbet var blevet brugt til, hvorfor det måtte anses for at være et misbrug, der berettigede H et vederlagskrav.

Det kan af denne afgørelse udledes, at et forbrug der ikke kan redegøres for, er et moment der taler for at berettigede den anden ægtefælle et økonomisk krav. Et stort forbrug af delingsformuen i perioden inden skilsmisse, kan således medføre et misbrugskrav, såfremt forbruget er usædvanligt.

En ægtefælles store forbrug op til skilsmissen, var ligeledes omdrejningspunktet i U 2017.191 Ø, hvor domstolene skulle foretage en vurdering af, hvorvidt et ekstraordinært stort forbrug var forsvarligt, eller om det udgjorde et misbrug af formuen. Sagen drejede sig om, hvorvidt M havde et vederlagskrav mod H efter retsvirkningslovens § 23, stk. 1, som følge af H's ekstraordinære kontanthævninger op til skæringsdagen. Ægtefællerne M og H blev efter 24 års ægteskab separeret i maj måned 2011, hvorfor der skulle ske et skifte af fællesboet. Under dette skifte gjorde M gældende, at han havde et vederlagskrav mod H. M påstod, at vederlagskravet udgjorde 264.000 kr., og at beløbet dækkede over overførsler og kontanthævninger, som H havde foretaget i de sidste fem måneder op til skæringsdagen. De samlede hævnings var fordelt således at H havde brugt 40.000 kr. til implantater, 25.000 kr. til advokatregninger og 140.000 kr. til øvrigt forbrug. Under ægteskabet var det H der stod for det økonomiske og for at betale regninger. M påstod, at H's kontante hævnings på 140.000 kr. ikke var normalt.

Ægtefællerne havde ikke boet sammen siden april måned 2010. Op til skæringsdagen den 27. maj 2011 foretog H kontanthævninger for i alt 140.000 kr. Beløbet var usædvanligt højt, men H fandt det nødvendigt, eftersom hun ikke havde adgang til sit tøj og sko, hvilket skyldtes at M den 23. december 2010 – mens H var på ferie – havde meldt folkeregisterflytning til den adresse hvor H boede. Dette bevirkede, at H ikke havde noget sted at bo da hun hjemvendte fra ferie. H kunne ikke hente sine ting, da hun ikke turde nærme sig M, som følge af deres høje konfliktniveau. Det forhold, at M flyttede ind i H's hjem uden videre, og at H ikke turde komme hjem medførte, at H boede hos venner og bekendte indtil hun vandt landsretssagen om lejligheden i september 2011. Da H kunne flytte tilbage til sin lejlighed, var M fraflyttet og havde tømt den for indhold. Det forhold, at H ikke havde noget sted at bo, var årsagen til hendes øgede forbrug, blandt andet fordi hun måtte afholde samtlige udgifter til boligen, selvom hun ikke boede der i en periode. Herudover havde hun hævet 38.000 kr. til forbrugsforeningen, 40.000 kr. til implantater hos tandlægen, samt yderligere 25.000 kr. til advokatomkostninger.

M havde også selv foretaget hævnings op til skæringsdagen, herunder 100.000 kr. til indsættelse på ratepension. Herudover havde M i perioden oktober 2010 til maj 2011 hævet følgende: 14.240 kr., som betaling af B-skat, 39.000 kr. til køb af en Georg Jensen opsats, 50.000 kr. til frivillig

indbetaling af restskat, 25.998 kr. til brug for enten husleje eller skat, 25.964 kr. til B-skat og endeligt 20.025 kr. til advokatombudsninger. Herom gjorde M gældende, at hans hævinger fra egne konti ikke burde have betydning for vurderingen af, hvorvidt H har foretaget dispositioner af misbrugende karakter, som kunne berettigede ham et vederlagskrav.

M lagde sag an på H med påstand om, at han var berettiget til et vederlagskrav på 264.000 kr., som følge af at H de seneste fem måneder op til skæringsdagen den 27. maj 2011 havde misbrugt sin rådighed over fællesboet. M gjorde gældende, at der var tale om et ekstraordinært forbrug som lå udover sædvanlige leveomkostninger.

Skifteretten fandt det godtgjort, at H havde foretaget overførsler og kontanthævninger for i alt 264.000 kr. I vurderingen af, om dette kunne indrømme M et vederlagskrav efter retsvirkningslovens § 23, stk. 1., lagde skifteretten vægt på, at det skulle vurderes, om der var tale om en "uforsvarlig adfærd" udvist af H. Denne vurdering skulle ske på baggrund af *"en samlet bedømmelse af ægtefællernes dispositioner set i forhold til ægtefællernes indtægts- og formueforhold, udgifternes omfang, forbrugets karakter og hensigten med udgifterne og den tidmæssige sammenhænge med en skiftesituation."*

Skifteretten fandt på baggrund heraf, at M ikke havde noget vederlagskrav mod H. Dette på trods af, at Skifteretten forklarede at, hævingen på 140.000 kr. var usædvanlig. Retten lagde imidlertid vægt på, at der var sket flere store kontanthævninger fra både H og M's side op til skæringsdagen. Endvidere, at H ikke havde nogen bolig fra den 23. december 2010 og indtil landsrettens afgørelse i september 2011. Skifteretten fandt ikke, at H's udgifter var et vederlagskravsbegrundende misbrug, hvormed H frifandtes.

Afgørelsen blev af M anket til Østre Landsret, og parterne afgav supplerende forklaringer:

H forklarede, at M havde et husstandskort i Forbrugsforeningen, hvormed han kunne foretage indkøb på hendes konto. H fik dette kort spærret i februar 2011, efter hun opdagede af M havde betalt med kortet i en tøjforretning. Herudover forklarede hun, at M bidrog med overførsler til hendes konto, men at hun betalte hans erhvervsskat af disse midler. Desuden, at hun havde forbrugt penge til tøj og hygiejne i den periode hun stod uden bolig.

M forklarede, at han ikke havde haft adgang til H's konto. Endvidere, at størstedelen af hans løn blev overført til H's konto under deres samliv, hvorfor beløbet som H har hævet til betaling af husleje for lejligheden han boede i, er hans penge som han havde overført til hendes konto. Desuden forklarede M, at han ikke tømte lejligheden da han fraflyttede den inden H's indflytning.

Landsretten udtalte, at der skulle henses til karakteren og hensigten med H's dispositioner, samt størrelsen af de anvendte beløb, set i forhold til hendes bodel og indtægtsforhold. Ligeledes skulle der henses til parternes samlede forhold omkring tidspunktet for dispositionerne. Landsretten lagde til grund, at både H og M havde foretaget flere store hævnings op til skæringsdagen. Vedrørende H's forbrug, lagde retten vægt på, at H havde stået uden bolig fra den 23. december 2010 til september 2011, hvorfor hun havde haft grund til at foretage hævnings til dækning af underhold i videre omfang end under samlivet. Endvidere, at H havde betalt for husleje til lejligheden i perioden hvor hun ikke boede der. Landsretten fandt, at M ikke var berettiget til et vederlagskrav, jf. RVL § 23, stk. 1, eftersom H ikke havde foretaget noget misbrug i den forstand.

Det kan af dommen udledes, at landsretten tillagde det betydning, at begge parter op til skæringsdagen havde foretaget flere og større hævnings, og at H havde haft anledning til i videre omfang end under samlivet, at foretage større hævnings til dækning af sit underhold, som følge af at hun havde stået uden bolig i en periode på cirka 9 måneder. Det kan udledes, at såfremt begge parter har haft et øget forbrug op til skilsmissen, så vil dette tale imod at indrømme den ene et misbrugskrav. Ligeledes kan det udledes, at et større forbrug i perioden op til skilsmissen ikke i sig selv udgør et vederlagsbegrundende misbrug, eftersom der må lægges vægt på, om dette merforbrug har været berettiget henset til situationen.

5.5 Misbrug i form af gaver til tredjemand

Et gaveløfte er en ensidigt bebyrdende aftale, og nedenfor vil fremstillingen behandle den situation, hvor en ægtefælle giver en gave til en person udenfor ægteskabet, altså en tredjemand. Det er ikke usædvanligt at ægtefæller giver hinanden gaver, eller at en ægtefælle giver en gave til en tredjemand. Når en ægtefælle giver en gave til en tredjemand, kan der i visse tilfælde være tale om

et misbrug. Det er imidlertid et krav, at gavens værdi har en vis økonomisk størrelse.⁸⁷ Det følger af forarbejderne til bestemmelsen, at grænsen for et misbrug vil være lav, når en skilsmisse er ved at blive aktualiseret eller er nært forestående. Endvidere følger det at navnlig de tilfælde, hvor en ægtefælle yder en gave til en ny samlivspartner, vil tærsklen for misbrug være lav.⁸⁸

Når en ægtefælle giver én eller flere gaver til en tredjemand, vil ægtefællen formindske delingsformuen. En gave til tredjemand kan imidlertid ikke alene statuere et misbrugskrav. Det afgørende er, hvorvidt delingsformuen herved bliver *væsentlig* reduceret, jf. ordlyden i ÆFL § 40, stk. 1.⁸⁹

En ægtefælles ydelse af gaver til en tredjemand var omdrejningspunktet i U 1938/869/2 Ø. I denne afgørelse havde M i år 1930 en formue på 69.000 kr. Formuen var blevet formindsket til 34.861 kr. i år 1937. Denne formuenedgang skyldtes blandt andet, at M havde ydet gaver til sin husholderske for 13.665 kr. H påstod, at være berettiget til et vederlagskrav efter retsvirkningslovens § 23, stk. 1, svarende til det beløb M havde forbrugt på gaver til husholdersken. Ifølge M udgjorde beløbet løn til husholdersken, eftersom husholdersken ikke oppebar løn udover kost og logi. Skifteretten fandt, at gavedispositionerne var at anse som et misbrug fra M's side. Skifteretten anslog H's vederlagskrav til at være halvdelen af gavemisbruget. Landsretten stadfæstede dommen, hvormed H blev tilkendt et vederlagskrav på 6.832,50 kr. Afgørelsen er således et eksempel på, at en ægtefælles gaver til tredjemand kan udgøre et misbrug af rådigheden over formuen. Det kan udledes, at en ægtefælles gaver til tredjemand, kan udgøre et misbrug, som kan medføre et økonomisk krav til den anden ægtefælle. Det må bemærkes at dommen er fra 1938, hvorfor størrelsen af beløbene nok næppe kan anses for at udgøre et misbrug i dag.

En ægtefælle ydede også gaver til tredjemand i FM 1987.131/3 Ø. I denne sag, blev M forelsket i sin yngre sekretær, og han ydede hende gaver af betydelig størrelse. På et tidspunkt forlader M sin hustru H, til fordel for et ægteskab med sekretæren. Efterfølgende dør M, og H påstår et vederlagskrav svarende til det beløb, M havde brugt på gaver til sekretæren, samt for det betydelige

⁸⁷ Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 189.

⁸⁸ L 178, specielle bemærkninger til § 40, s. 146.

⁸⁹ Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 187.

privatforbrug M havde haft under deres ægteskab. Landsretten imødekom husturens vederlagskrav opgjort til skønsmæssigt 600.000 kr. Landsretten lagde vægt på, M havde ydet gaver til en kommende ny samlivspartner. Det må bemærkes, at vederlagskravet imidlertid skulle modregnes et erstatningskrav på 335.000 kr., da husturen havde ødelagt indbo i et raserianfald. Denne afgørelse viser for det første, at hvis en ægtefælle har et betydeligt privatforbrug forinden en skilsmisse, så kan dette forbrug medføre et økonomisk krav til den anden ægtefælle. For det andet viser afgørelsen, at det samme gør sig gældende, når en ægtefælle yder gaver til en tredjemand, såfremt gaverne er af betydelig størrelse. Det blev desuden tillagt vægt, at der var tale om gaver til en kommende ny samlivspartner.

De to ovenstående afgørelser (U 1938/869/2 Ø og FM 1987.131/3 Ø) viser således begge, at gaver ydet til en tredjemand – og i det ene tilfælde en kommende samlivspartner – kan medføre et misbrugskrav til den anden ægtefælle, som følge af, at vedkommende bliver økonomisk ringere stillet, end hvis gavedispositionen ikke var sket. Gaver til tredjemand kan således medføre en væsentlig formindskelse af delingsformuen, som kan udgøre et misbrugskrav. Desuden tillægges det i vægt, at en gave ydes til en tredjemand som senere bliver en samlivspartner.

Anderledes forholdt det sig i U 1965.820 Ø, hvor M og H indgik ægteskab i 1924, men hvor M i 1953 forlader H for at flytte sammen med S. I maj 1961 bliver M og H skilt, og M gifter sig med S i oktober samme år. M afgår ved døden i 1963, og boet efter ham bliver taget til behandling ved skifteretten. Ifølge H havde M ydet gaver til S, efter at M og H havde ophævet samlivet, men inden ophørsdagen. H anførte, at M i årene 1952/1953-1961 havde skænket gaver til S for ca. 40.000 kr., og at han derved i væsentlig grad havde formindsket den del af fællesboet, som han rådede over. Endvidere anførte H, at hun måtte have et vederlagskrav efter retsvirkningslovens § 23, stk. 1, svarende til 20.000 kr. Landsretten lagde ved afgørelsen vægt på, at alle M's ydelser til S var blevet afholdt af hans løbende indtægter fra sit arbejde, og at han derfor ikke havde formindsket den del af fællesboet som han rådede over. Landsretten fandt således, at H ikke havde ret til et vederlagskrav.

Det kan umiddelbart synes vanskeligt at forstå landsrettens begrundelse om, at et forbrug af løbende indtægter ikke er en formindskelse af fællesboet. Jørgen U. Grønberg nævner dommen i

sin bog *Ægtefælleloven med kommentarer* (2021), og henviser til Lego Andersens bemærkning til afgørelsen: "Hvad der var indtægt i går, er formue i dag. Det kan være svært at se, at man ikke bliver fattigere, hvis man giver sine penge ud."⁹⁰

Gaver til tredjemand kan også forekomme i form af en økonomisk rabat. Dette var tilfældet i VLD af 19. juni 1985, hvor H fik et misbrugskrav, som følge af at M havde disponeret over sin delingsformue på en måde, der udgjorde et misbrug blot fire uger før separation. M havde her overdraget halvdelen af anparterne i et familieselskab til sin datter for 40.000 kr., hvilket udgjorde et misbrug, eftersom anparternes reelle værdi var ca. 294.000 kr.⁹¹

5.5.1 Tilbagegivelse af gave givet til tredjemand

Ved ikrafttrædelsen af ægtefælleloven, blev der med lovens § 10 indført en ny bestemmelse. Bestemmelsen tillader en ægtefælle at kræve en gave tilbagegivet, i de tilfælde hvor en ægtefælle har ydet en gave til tredjemand. Retten til at tilbagekalde en gave tilkommer alene til ægtefællen, hvormed gavegivers kreditorer samt arvinger ikke får denne mulighed.⁹² Ifølge forarbejderne er bestemmelsen særlig relevant når en ægtefælle forærer en ikke ubetydelig del af sin formue til en tredjemand, og formålet hermed er, at den anden ægtefælle ikke får andel af formuen ved lighedelingen i forbindelse med separation eller skilsmisse.⁹³ Det følger endvidere af forarbejderne, at de krav som kan danne grundlag for at kræve en gave tilbage, navnlig er regulerings- og misbrugskrav.⁹⁴

En ægtefælle kan forlange, at tredjemand skal tilbagegive en gave, som tredjemanden har modtaget af den anden ægtefælle, hvis gaven har medført en nærliggende risiko for, at ægtefællen ikke kan få dækket sine krav ved formuedelingen, jf. ÆFL § 10, stk. 1. Det er betingelse, at gavemodtageren vidste eller burde vide, at den modtagne gave har medført risiko for, at den anden ægtefælle ikke vil kunne få sine krav dækket ved en formuedeling. Bevisbyrden for

⁹⁰ Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 356.

⁹¹ Nielsen, Linda & Lund-Andersen, Ingrid, 2018, s. 232,

Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, 2018, s. 189.

⁹² L 178, specielle bemærkninger til § 10, s. 120,

Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 196.

⁹³ L 178, alm. bemærkninger pkt. 3.5.4.2, s. 36.

⁹⁴ L 178, specielle bemærkninger til § 10, s. 120.

gavemodtagerens viden eller burde-viden ligger hos den ægtefælle der kræver gaven tilbage. De tilfælde, hvor gavemodtager vidste eller burde vide, at gaven var blevet ydet under de foreliggende omstændigheder, kan eksempelvis forekomme, når gavemodtager er bevidst om, at gavegiver er i gang med at overføre sin formue til den nye partner, inden samlivsophævelse med ægtefællen.⁹⁵

Efter min opfattelse kan det forekomme vanskeligt at bevise, at gaven har medført nærliggende risiko for, at ægtefællen ikke kan få dækket sine krav ved en formuedeling – især under hensyn til, at det ikke er en betingelse at boet skiftes. Det er min vurdering, at det kan være vanskeligt at godtgøre, at en gave har medført risiko for, at vedkommende ikke kan få dækket sine krav, uden at der faktisk foretages en bodeling. Det må formodes, at bestemmelsen er af størst relevans i forbindelse med separation eller skilsmisse, hvor der netop sker en formuedelingen.

Det følger også af betænkningen til ægtefælleloven, at omstødelse af gaver til tredjemand navnlig er relevant, når en ægtefælle har ydet gaver til en ny partner tæt på ægteskabets opløsning.⁹⁶

Bestemmelsen stiller også krav om insolvens. Det følger af forarbejderne til § 10, at gaven ikke kan kræves tilbage, hvis gavegiver ved gaven ikke blev insolvent, og gavegiver utvivlsomt havde tilstrækkelige midler til at dække sine forpligtelser, dvs. hverken blev illikvid eller insufficient. Gavegiver skal kunne godtgøre, at gaven ikke har medført en begrundet risiko for insolvens og insufficiens. Det følger af konkurslovens § 17, stk. 2, at en skyldner er insolvent, såfremt vedkommende ikke er i stand til at opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder. Dette gælder dog ikke, såfremt betalingsdygtigheden blot er forbigående. Bestemmelsen stiller således krav om, at gavegiver kan godtgøre, at gaven ikke medførte begrundet risiko for insufficiens og insolvens. Der stilles derimod ikke krav om, at gavegiver skal godtgøre, at vedkommende havde været sufficient og likvid trods gaven (som det ellers er et krav i konkurslovens § 64).⁹⁷

Gaven skal gives tilbage således at den anden ægtefælle kan få dækket sine krav ved formuedelingen i den anden ægtefælles (gavegiveren) formue. Det følger af forarbejderne, at bestemmelsen alene finder anvendelse ved gaver af stor økonomisk værdi, hvorfor lejlighedsgaver

⁹⁵ L 178, specielle bemærkninger til § 10, s. 120,
Karnov.dk, note 26 til ÆFL § 10, stk. 1.
Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 196.

⁹⁶ Bet. nr. 1552/2015, s. 475.

⁹⁷ L 178, specielle bemærkninger til § 10, s. 120.

ikke er omfattet af bestemmelsen. De gaver som kan kræves tilbage, vil således være dem som står i misforhold til gavegivers økonomiske forhold. Der skal derfor ske en konkret vurdering af gavegivers formue- og indtægtsforhold. Ægtefællelovens § 10 vil navnlig finde anvendelse på de tilfælde, hvor en ægtefælle forærer en betydelig del af sin formue til tredjemand, hvorved den anden ægtefælle ikke får andel i denne formue ved formuedelingen forbindelse med separation eller skilsmisse. Bestemmelsen er hermed relevant, når gavegiveren yder værdifulde gaver til sin nye partner, med det formål at unddrage den anden ægtefælle. Der lægges vægt på motivet for gavegivelsen, og dette vil indgå i den samlede vurdering.⁹⁸

Ægtefællelovens § 10 om tilbagegivelse af gave har imidlertid visse begrænsninger.

En gave kan ikke kræves tilbage, hvis gaven er blevet givet af midler der alligevel ikke ville være indgået i formuedelingen, fordi midlerne var særeje. Det må ligeledes bemærkes, at såfremt gavegiveren har ydet gaven med sine særejemidler, kan gaven kun forlanges tilbage, såfremt dispositionen har medført, at gavegiverens særejeunderskud skal dækkes af dennes delingsformue, jf. ÆFL§ 29, stk. 2, 2. pkt., hvorefter gæld, der har sikkerhed i aktiver der ikke indgår i delingsformuen, skal fradrages i delingsformuen, såfremt gælden overtiger den del af ægtefællens formue, der ikke skal indgå i delingen.⁹⁹ Bestemmelsen er uddybet nærmere i fremstillingens kapitel 4, afsnit 4.5.

Efter min opfattelse kan det overvejes, om "tilbagegivelse" er den mest passende betegnelse for situationen. I arveloven anvendes betegnelsen "omstødelse", hvorfor det kunne virke mere hensigtsmæssigt, om samme ordvalg havde været brugt i ægtefælleloven. Dette med begrundelse i, at tilbagegivelse efter ægtefællelovens § 10, reelt er det samme som omstødelse. I betænkningen til loven, anvendes da også ordet "omstødelse" om situationen.¹⁰⁰ Af lovforslaget til ægtefælleloven fremgår imidlertid, at betegnelsen "tilbagegivelse" anvendes for netop at undgå forveksling mellem tilbagegivelse og omstødelse, eftersom "omstødelse" også anvendes i konkursloven.¹⁰¹ Efter min opfattelse kan det overvejes, om ordvalget opfylder et egentligt behov, og om ikke det havde været

⁹⁸ L 178, alm. bemærkninger pkt. 3.5.4.2, s. 36,
L 178, specielle bemærkninger til § 10, s. 120,
Karnov.dk, note 26 til ÆFL § 10, stk. 1.

⁹⁹ Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, 2019, s. 96-97.
Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 195-196.

¹⁰⁰ Bet. nr. 1552/2015 s. 82.

¹⁰¹ L 178, alm. bemærkninger, punkt 3.5.3, s. 34.

mere nærliggende at anvende den betegnelse der allerede i forvejen bruges; omstødelse. Virkningen af det nye begreb medfører efter min vurdering, at der nu findes to begreber der dækker over det samme.

Der findes endnu ikke findes retspraksis for bestemmelsen, da den stadig er ny. Retstilstanden er således uklar på nuværende tidspunkt. Det er min vurdering, at bestemmelsen formentlig har begrænset anvendelighed i praksis, idet bestemmelse ikke indeholder betingelse om, at ægtefællerne bliver separeret eller skilt, og det forekommer vanskeligt at forestille, at en ægtefælle vil kræve tilbagegivelse af en gave og samtidig vælge at fortsætte ægteskabet. Rejser en ægtefælle mod forventning kravet under ægteskabet, vil det desuden være svært at bevise, at gaven medfører risiko for, at ægtefællen ikke ville kunne få sine krav dækket med en senere formuedeling. Ligeledes er det min opfattelse, at det begrænser bestemmelsens anvendelighed, at krav på tilbagegivelse skal ske inden et år efter, at ægtefællen har fået kendskab til gaven – og inden tre år efter gaven er givet, jf. ÆFL § 10, stk. 2. Denne holdning understøttes også i den juridiske litteratur af Irene Nørgaard, Caroline Adolphsen og Eva Naur, som om bestemmelsen skriver, at "det forudses, at reglen sjældent vil finde anvendelse".¹⁰²

5.6 Misbrug i form af pensionsindbetalinger ved kortvarige ægteskaber

Udgangspunktet er, at kun rimelige pensionsrettigheder ikke indgår i formuedelingen, jf. ÆFL § 34. Imidlertid kan samtlige pensionsrettigheder udtages forlods på ægtefælleskiftet, såfremt der er tale om et kortvarigt ægteskab, jf. ÆFL § 35. Et ægteskab kategoriseres som kortvarigt, når det har varet mindre end fem år.¹⁰³

Hvis en ægtefælle har indbetalt uforholdsmæssigt store beløb ind på sine pensionsrettigheder under et kortvarigt ægteskab, kan dette medføre et misbrugskrav. Ved vurderingen af, om et misbrugskrav kan gøres gældende, må der lægges vægt på indbetalingernes størrelse, om indbetalingerne afviger fra tidligere indbetalingsforløb, samt om der er foretaget indbetalinger op

¹⁰² Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, 2019, s. 196.

¹⁰³ L 178, alm. bemærkninger pkt. 3.4.1.2, s. 25, Karnov.dk, note 89 til ÆFL § 35, stk. 1, Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 304.

mod en forestående separation eller skilsmisse. Uforholdsmæssigt store pensionsindbetalinger op mod en skilsmisse kan karakteriseres som misbrug, såvel som illoyale indbetalinger kan.¹⁰⁴

5.7 Delkonklusion

På baggrund af ovenstående gennemgang af misbrugskravet efter ægtefællelovens § 40, kan det konkluderes, at bestemmelsen har til formål at udligne det tab, som en ægtefælle vil lide, som følge af at den anden ægtefælle ved misbrugende adfærd har reduceret delingsformuen.

Det er en betingelse, at delingsformuen er blevet væsentligt formindsket. Det følger af forarbejderne, at der må foretages en sammenligning af delingsformuens størrelse før og efter den misbrugende disposition. Derudover spiller også baggrunden og tidspunktet for dispositionen en rolle; jo tættere ægtefællerne er på ægteskabets ophør, jo lavere vil tærsklen være for et misbrug. Misbrugskravets størrelse udgør det tab ægtefællen har lidt.

Det kan konkluderes, at hvis en ægtefælle har et stort forbrug, efter samelvets ophør og indtil selve skilsmissen, kan det medføre et misbrugskrav. Hvis en ægtefælles formue formindskes op til en skilsmisse, vil det pege i retningen af et misbrug – især hvis vedkommende ikke kan redegøre for, hvorledes midlerne er forbrugt. Endvidere kan det konkluderes, at det vil tale imod et misbrugskrav hvis begge ægtefæller har haft et øget forbrug inden skilsmissen. Dommen U 2017.191 Ø, er et eksempel på, at der kan være visse forhold i ægteskabet, som kan begrunde et øget forbrug. I dommen var hustruen berettiget til at øget forbrug op til skilsmissen på grund af, at hun stod uden tøj og bolig i en længere periode, som følge af mandens adfærd.

Om misbrug i form af gaver til tredjemand kan det konkluderes, at sådanne dispositioner kan udløse et misbrugskrav, jf. ÆFL § 40. Dette er især aktuelt, såfremt gaven ydes til en kommende samlivspartner. Såfremt gaven er af betydelig økonomisk størrelse, vil dette også tale for at imødekomme et økonomisk krav. En gave til tredjemand kan, efter ægtefællelovens § 10, kræves tilbage. Efter bestemmelsen kan ægtefællen forlange, at tredjemand giver gaven tilbage, hvis gaven

¹⁰⁴ Grønborg, Jørgen U., 2021, s. 304,
Nørgaard, Irene, 2007, s. 40-42.

har medført risiko for at vedkommende ikke kan få dækket sine krav ved lighedelingen. Bestemmelsen har størst relevans, når gaven ydes kort før separation eller skilsmisse. Det er en betingelse, at tredjemand vidste eller burde vide, at gaven har medført risiko for, at krav ikke vil kunne dækkes ved lighedelingen. Det er ligeledes en betingelse, at gavegiver blev insolvent ved dispositionen. Derudover følger det af forarbejderne, at der skal være tale om en gave af stor økonomisk værdi, hvorfor lejlighedsgaver ikke er omfattet af bestemmelsen.

Om misbrug i form af pensionsindbetalinger kan det konkluderes, at udgangspunktet er, at samtlige pensionsrettigheder kan udtages forlods for så vidt angår kortvarige ægteskaber. Uforholdsmæssigt store indbetalinger vil imidlertid kunne medføre et misbrugskrav.

Kapitel 6 - Konklusion

I Danmark har skilsmisseprocenten de seneste ti år svinget mellem 41-54%, hvorfor ægtefællers måder at indrette sig økonomisk på, får stor betydning for mange par. Den 1. januar 2018 trådte ægtefælleloven i kraft, og formålet hermed var at modernisere reglerne om ægtefællers økonomiske forhold, som indtil da var reguleret ved retsvirkningsloven fra 1925. Såfremt ægtefællerne ikke aftaler andet i forbindelse med ægteskabsindgåelsen, opstår der formuefællesskab mellem ægtefællerne, hvorefter hver ægtefælle får en delingsformue, og udgangspunktet ved ægteskabets ophør er lighedeling, jf. ÆFL § 5, stk. 1 og stk. 2.

Når ægtefæller skal skilles, kan det føles urimeligt at skulle lignede sin formue, hvorfor ægtefællen kan have ønske om at unddrage bodelingen. Såfremt en ægtefælle har disponeret over sin formue på en sådan måde at denne er blevet formindsket, vil den anden ægtefælle kunne rejse et økonomiske krav.

Nærværende fremstilling har søgt at belyse og undersøge de bestemmelser, der beskytter mod, at en ægtefælle foretager dispositioner, der formindsker dennes delingsformue, når en skilsmisse er nært forestående.

I de tilfælde, hvor der er sket en formindskelse af delingsformuen, er reglerne om regulerings- og misbrugskrav relevante, jf. ÆFL §§ 38 og 40:

For så vidt angår **reguleringskravet** efter ægtefællelovens § 38, har bestemmelsen til formål at genoprette balance mellem midlerne fra delingsformuen, og midlerne der ikke indgår i delingen. Reguleringskravet genskaber balance når der er sket sammenblanding af midler. Kravet kan således anvendes når en ægtefælle, foruden sin delingsformue, også har en særejeformue, og når ægtefællen har flyttet midler fra delingsformuen til formuen der ikke skal deles. Kravet ses ofte i forbindelse med, at en ægtefælle har forbedret sit særeje med midler fra delingsformuen. Reguleringskravet indeholder ikke betingelse om, at en ægtefælle skal have udvist en misbrugende adfærd.

I den juridiske litteratur er der debat om, hvorvidt reguleringskravet kan finde anvendelse for dispositioner foretaget før ægteskabet. Dette skyldes i særdeleshed, at der ikke fremgår noget herom i loven eller af forarbejderne. Forfatterne Anne Louise Bormann, Johan Hartmann Stæger og Ib Hounsgaard Trabjerg anfører, at reguleringskravet bør kunne finde anvendelse på aktiver erhvervet før ægteskabet. Forfatterne anfører, at hvis en ægtefælle kan bruge midler, som ikke er særeje, til forbedring af sit tredjemandsbestemte særeje, og dette ikke medfører et reguleringskrav, så ville det betyde, at ægtefællen kan flytte en del af sin formue ind under det tredjemandsbestemte særeje, hvormed en del af vedkommendes formue bliver særeje i et kommende ægteskab. Desuden henviser forfatterne til, at ægtefællelovens § 24 kan finde anvendelse for aktiver hvervet inden ægteskabet, hvorfor det samme må gøre sig gældende for lovens § 38. Forfatterne Linda Nielsen og Irene Nørgaard mener ligeledes, at reguleringskravet kan finde anvendelse for dispositioner foretaget inden et ægteskab.

Forfatterne Anne Kjærhus Mortensen, Anne Broksø og Birgit Ilkjær-Jordan, er ikke enige i denne opfattelse, og mener at et reguleringskrav *ikke* bør for dispositioner før ægteskabet. I artiklen TFA 2019.329 anfører forfatterne, at der ikke er nogen delingsformue før ægteskabets indgåelse, hvorfor det vil være vidtrækkende, at dispositioner foretaget inden ægteskabet, skal kunne komme en fremtidig ægtefælle til fordel. Forfatterne mener, at det virker mere nærliggende, at størrelsen på ens formue når ægteskabet indgås, er den formue der bliver delingsformue.

Efter min vurdering bør dispositioner foretaget før ægteskabet kunne medføre et reguleringskrav. Hvis en ægtefælle har en betydelig særeje-formue på grund af, at vedkommende har brugt et tredjemandsbestemt særeje til at erhverve en ejendom, bør det kunne medføre et reguleringskrav, da det ellers ville betyde at vedkommende senere kan anvende egne midler til forbedring af ejendommen, og derved gøre disse midler blive særeje. Jeg tilslutter mig således samme opfattelse som Anne Louise Bormann, Johan Hartmann Stæger og Ib Hounsgaard Trabjerg samt Linda Nielsen og Irene Nørgaard.

Det kan endvidere konkluderes, at størrelsen af reguleringskravet som udgangspunkt skal fastsættes på baggrund af den reduktion der er sket af delingsformuen som følge af overførslen, jf. ÆFL § 38, stk. 1, 2.pkt. Der skal dog lægges vægt på tidspunktet for overførslen, stigning og fald i værdien af de omhandlende aktiver og passiver, ægtefællernes formueforhold og omstændighederne i øvrigt, jf. ÆFL § 38, stk. 1, 3.pkt. Om reguleringskravets størrelse følger det af forarbejderne, at fastsættelsen må ske ud fra et samlet skøn. I forhold til overførselens tidspunkt, må det formodes, at jo tættere på en separation eller skilsmisse, jo større sandsynlighed for at anvende kravet. Bestemmelsens ordlyd, samt forarbejderne til bestemmelsen angiver, at der også skal lægges vægt på værdistigninger og -fald af det omhandlende aktiv. Dette har givet anledning til debat i den juridiske litteratur, i forhold til om reguleringskravets størrelse bør kunne fastsættes højere, hvis delingsformuen er anvendt til et ikke-delings aktiv, der stiger i værdi – og omvendt kan fastsættes lavere hvis beløbet fra delingsformuen anvendes til et ikke-delings aktiv, der falder i værdi. Det er min opfattelse, at bestemmelsens formål om at genskabe balance bliver opfyldt, hvis reguleringskravets størrelse fastsættes ud fra reduktionen af delingsformuen. Efter min opfattelse vil det bero på tilfældigheder og rimelighedshensyn, hvis størrelsen skulle afhænge af et aktivs værdistigning eller -fald. Det må dog anerkendes, at det kan virke rimeligt, om kravet fastsattes højere i de tilfælde, hvor et aktiv var steget i værdi. Der findes i øvrigt ikke nogen bagatelgrænse for kravet.

Det kan konkluderes, at reguleringskravet ikke finder anvendelse for betaling af usikret gæld uden tilknytning til et aktiv, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 29, stk. 3. Eksempler herpå er studiegæld og forbrugsgæld. Det følger af lovens § 29, stk. 3, at usikret gæld uden tilknytning til et aktiv, kan

fradrages skønsmæssigt i ægtefællens delingsformue. Reguleringskravet finder ej heller anvendelse for rimelige pensionsrettigheder, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 34, stk. 1. Det kan således ikke medføre et krav, hvis en ægtefælle overfører midler fra delingsformuen til sine pensionsrettigheder, der kan udtages forlods på ægtefælleskiftet, idet dette stadig vil være delingsformue, såfremt overførslen ligger udover det rimelige. Endeligt kan reguleringskravet heller ikke finde anvendelse for pensionsrettigheder hvis ægteskabet har været kortvarigt, jf. ÆFL § 38, stk. 2, jf. § 35, stk. 1. Kortvarige ægteskaber karakteriseres ved at have været mindre end fem år.

Gæld der har sikkerhed i aktiver, der ikke indgår i formuedelingen, kan der som udgangspunktet ikke ske fradrag for delingsformuen, jf. ÆFL § 29, stk. 2, 1. pkt. Eksempelvis indgår et særejeaktiv ikke i formuedelingen. Der kan dog ske fradrag af gæld i delingsformuen, i det omfang gælden overstiger ægtefællens formue, der ikke indgår i formuedelingen, jf. ÆFL § 29, stk. 2, 2. pkt. Dette betyder, at hvis der er underskud i formuen der ikke skal deles, så vil dette underskud belaste delingsformuen. Såfremt delingsformuen formindskes, som følge af ÆFL § 29, stk. 2, 2. pkt., er der i den juridiske litteratur debat om hvorvidt dette vil medføre et reguleringskrav efter ÆFL § 38. Forfatterne Irene Nørgaard, Caroline Adolphsen og Eva Naur mener, at situationen vil udløse et reguleringskrav under henvisning til betænkningen til ægtefælleloven, hvoraf det fremgår, at sådan et tilfælde vil udløse et reguleringskrav. Forfatterne Anne Louise Bormann, Johan Hartmann Stæger og Ib Hounsgaard Trabjerg mener til gengæld ikke, at der vil opstå et reguleringskrav i denne situation. Forfatterne påpeger, at bemærkningen i betænkningen om, at situationen medfører et reguleringskrav, ikke er gentaget i lovforslaget til ægtefælleloven, hvorfor forfatterne antager, at situationen ikke kan udløse et krav. Grønberg tilslutter sig, at situationen ikke kan medføre et reguleringskrav.

Der er således uenighed blandt de juridiske forfattere om, hvorvidt delingsformuens formindskelse som følge af ægtefællelovens § 29, stk. 2, 2. pkt. vil medføre et reguleringskrav efter lovens § 38. Det er min opfattelse, at forholdet kan tydes på to måder; enten er der tale om en bevidst undladelse af at gentage bemærkningen fra betænkningen ved udarbejdelsen af lovforslaget, eller også er der tale om en forglemmelse. Det havde dog givet afklaring, såfremt lovforslaget havde tydeliggjort, såfremt der var tale om et bevidst fravalg, når muligheden i betænkningen ikke

videreføres til lovforslaget. På nuværende tidspunkt er det ikke muligt at konkludere, om der kan rejses et reguleringskrav som følge af ÆFL § 29, stk. 2, 2. pkt. Retspraksis må afklare dette.

Det kan konkluderes, at en ægtefælles rimelige pensionsrettigheder ikke vil indgå i formuedelingen på skiftet, jf. § 38, stk. 2, jf. § 34, stk. 1. Rimelige pensioner bliver ikke lighedelt på skiftet, men følger derimod personen, hvormed hver ægtefælle må udtage rimelige pensionsrettigheder forlods. Af forarbejderne fremgår det, at der må lægges vægt på to forhold: (1) ægtefællens egen situation, og (2) ægtefællernes samlede økonomiske situation. Når det skal vurderes, om en pension er rimelig, må der skelnes mellem lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende.

Lønmodtageres sædvanlige arbejdsmarkedspensioner anses for at være rimelige, eftersom disse følger det almindeligt accepterede niveau indenfor erhvervsområdet. Såfremt en lønmodtager ikke er omfattet af en arbejdsmarkedspension, vil pensionsniveauet været rimeligt, når det er passer til vedkommendes uddannelses- og arbejdsmæssige niveau.

For selvstændigt erhvervsdrivende tillades mere svingende indbetalinger. Rimelighedsvurderingen angår, om indbetalingerne er sædvanlige, og der må foretages en samlet konkret vurdering af de økonomiske forhold for virksomheden. Herudover lægges der vægt på den uddannelses- og arbejdsmæssige baggrund. En selvstændig erhvervsdrivendes pension anses for at være rimelig, når vedkommende er stillet på samme måde som een med tilsvarende uddannende, og samme indtægtsniveau og alderstrin. Ifølge Jørgen U. Grønberg vil årlige indbetalinger på 15-20% af en virksomheds overskud utvivlsomt anses for værende rimelig, hvorimod årlige indbetalinger på 30% af overskuddet formentlig er urimelige. Det kan konkluderes, at pensionsindbetalingstidspunktet også er relevant for rimelighedsvurderingen. Det fremgår af TFA 2017.49 Ø, at hvis der sker indbetalingerne til en pension umiddelbart op til eller i forbindelse med en separation, så vil dette tale imod, at indbetalingen er rimelig. Dommen U 2018.1539 H fastslår, at der ved rimelighedsvurderingen skal lægges vægt på, hvad der er rimeligt og sædvanligt på indbetalingstidspunktet, for en sammenlignelig erhvervsgruppe. Højesteret fandt, at årlige indbetalingerne udover, hvad der svarer til sædvanlig arbejdsmarkedspension, som udgangspunkt

ikke anses for at være rimelig. Endvidere, at den del der overstiger det sædvanlige niveau, må indgå i delingen på skiftet

For kortvarige ægteskaber gælder det, at *samtlig*e pensionsrettigheder kan udtages forlods, jf. ÆFL § 35, stk. 1. Et ægteskab betragtes som kortvarigt, når der har været mindre end fem år. Grænsens skal forstås absolut, jf. forarbejderne samt TFA 2017.39 V og TFA 2017.67-75.

For så vidt angår **misbrugskravet** efter ægtefællelovens § 40, kan det konkluderes, at kravet opstår, såfremt en ægtefælle ved misbrugende adfærd eller anden uforvarlig måde har formindsket delingsformuen. Formålet er, at udligne det tab, som en ægtefælle ellers ville lide. Det er en betingelse, at formindskelsen er væsentlig, og der må foretages en sammenligning af delingsformuen før og efter den misbrugende adfærd. Af forarbejderne fremgår det, at tidspunktet for dispositionen er afgørende: "Jo tættere ægtefællerne er på separation og skilsmisse, jo lavere vil grænsen være for, hvornår der er tale om misbrug."

Udgangspunktet er, at størrelsen på misbrugskravet svarer til nettodelingsformuetabet, hvilket er det beløb som ægtefællens boslod er blevet reduceret med. Hensigten er, at ægtefællen skal stilles, som hvis misbruget ikke havde fundet sted.

Afgørelserne TFA 1997.96 V og TFA 2012.39 V illustrerer, at hvis en ægtefælle har et stort forbrug af delingsformuen i perioden op til skilsmisse, vil dette pege i retning af et misbrugskrav. I afgørelserne tilkendtes et misbrugskrav som følge af ægtefællens uforvarlige og misbrugende adfærd kort forinden ægteskabets ophør. Det kan udledes af U 2017.191 Ø, at selvom der forbruges mange midler i perioden op til ægteskabets ophør, så vil det ikke medføre et misbrugskrav, hvis det vurderes at misbruget var berettiget. I denne afgørelse stod H uden bolig i en periode på 9 måneder kort før ægteskabets ophør, som følge af M's adfærd, hvorfor H havde haft et øget forbrug. Forbruget udløste imidlertid ikke et misbrugskrav til M, eftersom H's forbrug var forårsaget af H's adfærd.

Det kan konkluderes, at misbrugskravet også kan blive relevant i det tilfælde, hvor en ægtefælle yder gaver til en tredjemand. Tilfældet er oftest forekommende, hvor en ægtefælle yder gaver til en

kommende samlivspartner. Det følger af forarbejderne, at misbrugstærsklen vil være lav, hvor en gave ydes til en ny samlivspartner. Ægtefælleloven indeholder en ny bestemmelse, der vedrører retten til at kræve en gave tilbage, jf. ÆFL § 10. Af forarbejderne fremgår det, at navnlig regulerings- og misbrugskravet kan give anledning til at kræve en gave tilbage. En ægtefælle kan kræve en gave tilbagegivet fra tredjemand, såfremt gaven har medført, at ægtefællen har nærliggende risiko for ikke at kunne få dækket sine krav ved bodelingen. Af forarbejderne følger det, at bestemmelsen er særlig relevant i de tilfælde, hvor der ydes gaver til en ny partner tæt på ægteskabets ophør. Før en gave kan tilbagekaldes, er det en betingelse at gavemodtageren vidste eller burde have vidst, at gaven medførte risiko for, at ægtefællen ikke kunne få dækket sine krav ved delingen. Den ægtefælle der kræver en gave tilbage, har bevisbyrden herfor. Det er ligeledes en betingelse, at gavegiver blev insolvent. Det følger af forarbejderne, at bestemmelsen alene finder anvendelse for gaver af stor økonomisk værdi.

Misbrugskravet kan også være aktuelt forbindelse med pensionsrettigheder. Såfremt et ægteskab har været af kortere varighed, dvs. mindre end fem år, vil det udgøre et misbrug, hvis en ægtefælle har foretaget uforholdsmæssigt store pensionsindbetalinger, jf. ÆFL § 40.

Slutteligt kan det konkluderes, at ægtefællelovens regulerings- og misbrugskrav, jf. §§ 38 og 40, er særligt relevante, når en ægtefælle foretager formindskende dispositioner for så vidt angår delingsformuen. En nært forestående skilsmisse skærper således en ægtefælles mulighed for at disponere over sin formue.

Litteraturliste

Lovgivning

Betænkning 1466/2005 om ægtefællers pensionsrettigheder.

Betænkning nr. 1552/2015 om ægtefællers økonomiske forhold.

LBK nr. 1814 af 23/12/2015, bekendtgørelse af lov om ægteskabets retsvirkninger, *retsvirkningsloven*.

LBK nr. 774 af 07/08/2019, bekendtgørelse af lov om ægtefællers økonomiske forhold, *ægtefælleloven*.

LBK nr. 775 af 3. maj 2021, bekendtgørelse om konkursloven.

Lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger.

Lovforslag L 146 af 26. januar 2006, forslag til lov om ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger.

Lovforslag L 178 af 29. marts 2017, forslag til lov om ægtefællers økonomiske forhold.

Ministeren for familie- og forbrugeranliggendes svar af 09.02.2006 til Folketingets Retsudvalg på lovtekniske spørgsmål nr. 1, REU L 146.

Ministeren for familie- og forbrugeranliggendes svar af 07.04.2006 til Folketingets Retsudvalg på lovtekniske spørgsmål nr. 13, REU L 146.

Juridisk litteratur

Abrahamsen, Gitte Meldgaard., *Pensionsudlignende regler ved separation og skilsmisse*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 1. oplag, 2014.

Bormann, Anne Louise & Stæger, Johan Hartmann & Trabjerg, Ib Hounsgaard, *Ægtefælleloven med kommentarer*, Karnov Group, 1. udgave, 1. oplag, 2019.

Grønborg, Jørgen U., *Ægtefælleloven med kommentarer*, Synopsis, 1. udgave, 1. oplag, 2021.

Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 2014.

Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2. udgave, 2018.

Nielsen, Linda & Kronborg, Anette, *Skilsmisseret – de økonomiske forhold*, Karnov Group, 4. udgave, 1. oplag, 2018.

Nielsen, Linda & Lund-Andersen, Ingrid, *Familieretten*, Ex Tuto Publishing, 8. udgave, 1. oplag, 2018.

Nielsen, Linda, *Skilsmisseret*, Karnov Group, 5. udgave, 2020.

Nørgaard, Irene & Adolphsen, Caroline & Naur, Eva, *Familieret*, Djøf Forlag, 4. udgave, 1. oplag, 2019.

Nørgaard, Irene, *Formueordninger*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2003.

Nørgaard, Irene, *Pensionsrettigheders behandling ved separation, skilsmisse og død*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 1. oplag, 2007.

Tvarnø, Christina D. & Nielsen, Ruth, *Retskilder og retsteorier*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 5. udgave, 2. oplag, 2017.

Artikler

Mortensen, Anne Kjærhus & Broksø, Anne & Ilkjær-Jordan, Birgit, *TFA 2019.329*.

Nørgaard, Irene, *TFA 2017.67-75*.

Domsregister

Fuldmægtigen

FM 1987.131/3, ØLD af 27. maj 1987, 6. afd. Nr. 223/1985.

FM 1987.131/3

Skifteretten

Skifteretten i Århus d. 01.07.1997 (SL 20300/92)

Skifteretten i Lyngby d. 15.07.2016 (SKS 294/2016)

Skifteretten i Herning d. 26.09.2016 (SKS 794/2015)

Tidsskrift for Familie- og Arveret

TFA 1997.96 V

TFA 2012.39 V

TFA 2015.79 V

TFA 2017.39 V

TFA 2017.49 Ø

TFA 2017.147 H

TFA 2017.229 Ø

Ugeskrift for Retsvæsen

U 1938/869/2Ø

U 1965.820 Ø

U 1998.505 V

U 2017.191 Ø

U 2018.1539 H

Utrykte afgørelser

VLD af 19. juni 1985 (9. afd. 449/1984)

ØLD af 22. april 1986 (10.441/85)

Websider

Danmarks Statistik, Vielser, www.dst.dk

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/husstande-familier-og-boern/vielser>

(sidst besøgt d. 18 maj 2022).

Danmarks Statistik, Skilsmisser, www.dst.dk

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/husstande-familier-og-boern/skilsmisser>

(sidst besøgt d. 18 maj 2022).

Karnov, Ægtefælleloven, www.karnovgroup.dk

<https://pro.karnovgroup.dk/document/7000853325/1#LBKG2019774>

(sidst besøgt d. 18 maj 2022).

Bilag 1:

Skærmpoint af antal anslag, eksl. forside, fodnoter, abstract, indholdsfortegnelse, litteraturliste og bilag.

Ordoptælling

Statistik:

Sider	63
Ord	20.915
Tegn (uden mellemrum)	119.134
Tegn (med mellemrum)	143.311
Afsnit	266
Linjer	1.772

Medtag fodnoter og slutnoter

Luk